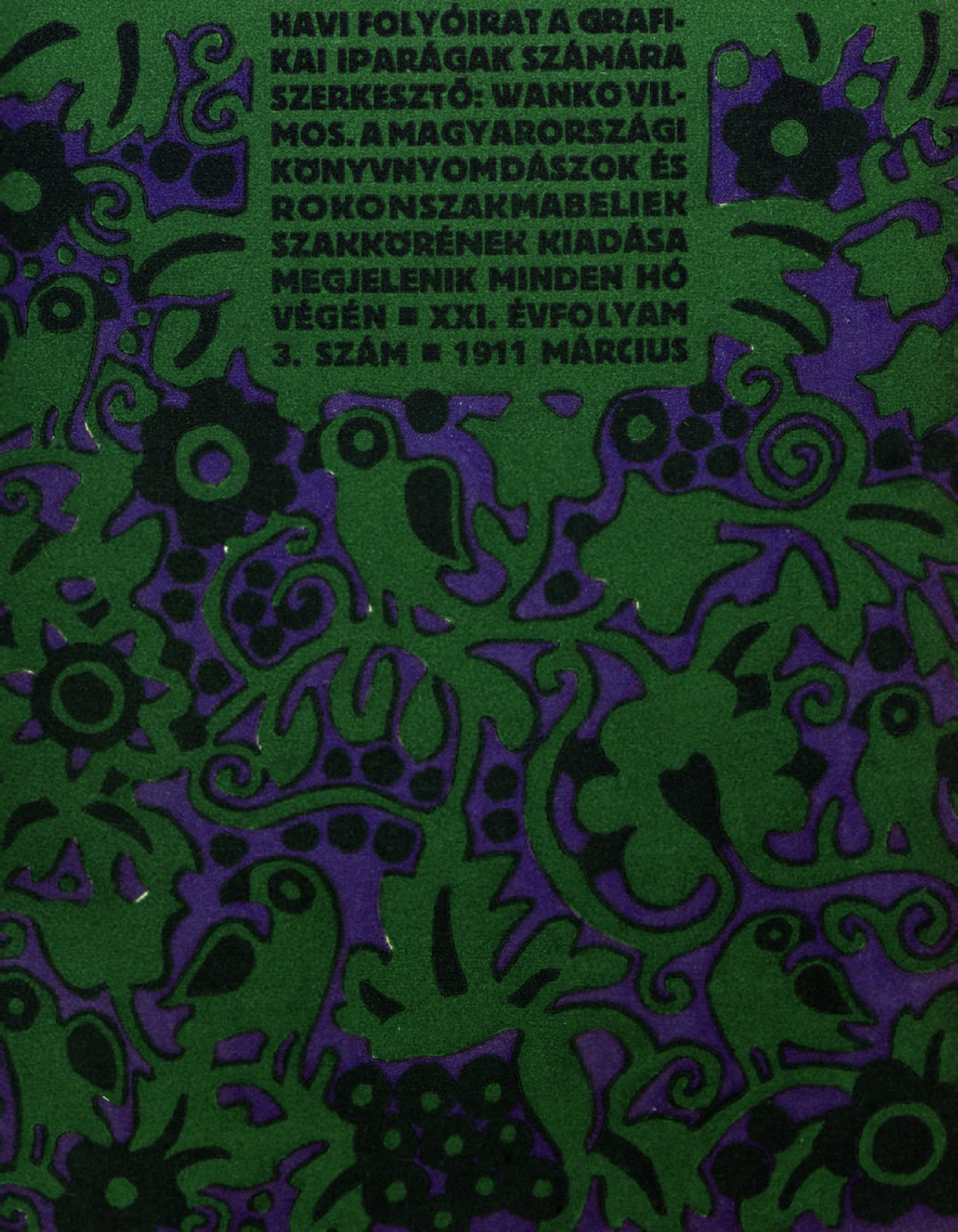

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA
SZERKESZTŐ: WANKO VILMOS. A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSZOK ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRÉNEK KIADÁSA MEGJELENIK MINDEN HÓ VÉGÉN ■ XXI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM ■ 1911 MÁRCIUS

GRAFIKAI SZEMLE

XXI. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1911 MÁRCIUS HÓ

HARMADIK SZÁM

Közgyűlés után.

A Szakkör idei évi közgyűlése nyugodt mederben folyt le, ellentétben az előző évek közgyűléseivel, amikor éles hangú kritikák hangzottak el a vezetőség működése felett.

Az élesebb kritika elmaradását a Szakkör újból megalapozott és egészséges irányba terelt működése iránti bizalom megnyilvánulásának tarthatjuk!

Az ujonnan megválasztott vezetőséget azonban nem szabad, hogy tévedésbe ejtse ez a nyugodt hangú közgyűlés, sem az ott elhangzott elismerő kritika, mivel teljesen tudatában kell lennie, hogy a mult évi működés csak szerény, alig számbavehető bevezetése volt azon nagyarányú munkának, melynek továbbvitelére vállalkozott, s melyet megoldani majd csak akkor lesz képes, ha sikerülni fog a magyarországi nyomdai szakmunkások zömével megértetni, hogy vállalkozása és törekvései az összesség érdekeivel teljesen azonosak, miért is kívánatos, hogy a Szakkör tagjai sorába lépve, anyagilag és erkölcsileg hozzásegítsék a vezetőséget vállalt kötelezettségeinek teljesítéséhez.

A nagy fogadkozások ideje lejárt, munkához kell fogni; amely mértékben fognak szaporodni a Szakkör tagjai, oly mérvben bővül majd az anyagi erőforrás és ezzel hatványozott arányban fog emelkedni a vezetőség buzgalma és lelkesedése, melylyel a szaktársak igényeinek és jogos kívánságainak kielégítésére fog törekedni.

A magasztos és szervezeti szempontból is rendkívüli fontosságú célok érdekében elvárjuk, sőt követeljük minden egyes szakköri tagtól, hogy ne csak ő maradjon hű és pontosan fizető tagja a Szakkörnek, de kövessen el minden lehető és megengedhető, hogy a kör hiveinek és tagjainak számát szaporítsa! E tekintetben pedig különösen a vidéki lelkesebb szaktársak fáradhatatlan munkálkodására számítunk, mert köztudomású dolog, hogy a vidéken van első sorban igazán szükség a szakmai tudás fejlesztésére, s ennek folytán a vidéki szaktársaknak a saját jól felfogott érdekükben kell a Szakkört támogatni, mert csak ezzel teszik lehetővé a vidéki kiállítások és szakfelolvasások rendszeresítését.

Lássák be a szaktársak, hogy a Szakkör, az új csapáson működve, nemcsak a tagok szakmai tudásának istápolására és fejlesztésére törekszik, hanem a szakmabeli képességek erősítésével az egyén öntudatoságának felébresztését is előmozdítván, ilyen irányú munkálkodásával az egységes nyomdászszervezetnek is megbecsülhetetlen szolgálatot tesz.

Vagy vajjon nem-e a szervezetnek a szolgálatába állt a Szakkör akkor, midőn a szaktársaknak minél nagyobb körben óhajt alkalmat nyújtani arra, hogy tudásuk bővítésével a szedőgépek — azt hisszük, rövid időn belül bekövetkezendő — rohamos térfoglalása ellen kellőképpen védekezhessenek.

Aki csak egy kicsit figyelemmel kíséri a szedőgépek terjedését: tisztában lehet azzal, hogy ha a „vaskollega” bármely nagyobb nyomdában működésbe jön, úgy az ott kondicionáló szaktársak közül a fogyatékosabb tudású szedők esnek első sorban áldozatul.

Hisszük és reméljük, hogy ezek eléggé számbavehető indokok arra, hogy szaktársaink mindegyike a Szakkör tagjává váljon és a haladás felé segítse a szakoktatás kérdését; ezzel nemcsak a Szakkörnek, de önmagának és a szervezetnek is szolgálatába szegődik.

SZAKKÖRI HIREK.

A szakkör új vezetőisége. Az évi közgyűlés által megválasztottak: Elnök: Pollák Simon; I. alelnök: Pavlovsky J. Alajos; II. alelnök: Faltusz Ede; pénztáros: Borszik István; ellenőr: Gang Károly; I. titkár: Wanko Vilmos; II. titkár: Pollák Aurél; I. gazda: Boros Dezső; II. gazda: Goldberger Armin; választmányi tagok: ifj. Aigner Antal, Bauer Henrik, Brezniczky József, Burgheim Károly, Busay Balázs, Fekete Béla, Fuchs Zsigmond, Frisch Árpád, Gondos Ignác, Gyöngyösi Sándor, Hock Károly, Jánossy Péter, Janovszky János, Kizsol László, Klein Armin, Koch Ferenc, Kún Kornél, Novák Alajos, Novitzky N. László, Preusz Mór, Prünner Arnold, Richter Márton, Sarlós Lajos, Schornstein Jakab, Stalla Márton, Stefáni József, Steinherr Miklós, Spitz Adolf, Szauer Adolf, Werth László; választmányi póttagok: Kun Mihály, Novák László, Rasofszky Andor, Gágyor József, Siegfried József, Fenyvesi Béla, Poduska Lajos, Rothenstein Mór, Wagner Ignác, Baka Márton, Breuer Jakab, Schmidt János, Stein Lipót II, Ács Ferenc, Breuer Miksa.

Nagy nemzetközi nyomtatványkiállítás. Lapunk februári számában már jeleztük, hogy Körünk március 25-én és 26-án a szakegyesület termeiben Spitz Adolf szaktársunk munkáiból a külföldi gyűjteményeiből nagyszabású nemzetközi nyomtatványkiállítást rendez. Ezen kiállításról — melyen az iparművészeti szempontból számbavehető összes kulturáلامok képviselve voltak a legszebb és legjobb nyomtatványokkal és különös érdeklődés tárgyát képezték az eredeti japán és dél-amerikai nyomtatványok speciális csoportjai — lapunk jövő számában hozunk részletes ismertetést. Kiállítás iránt nagy volt az érdeklődés nemcsak a szaktársak, hanem a laikus közönség részéről is.

A papirgyártásról igen érdekes és tanulságos előadást tartott mult hó 27-én a Szakkör tanfolyamán dr. Klein Artur, a hermaneci papirgyár Rt. igazgatója. Sajnos, a papír történetét, anyagát, valamint gyártási módját csak igen röviden és nagy vonásokban ismertetette, mivel a három estére tervezett ismertetést — nagymérvű elfoglaltsága miatt — egy előadás szűk keretébe

kényszerült összevonni. Előadásának lényegét rövid kivonatban a következőkben ismerleljük: A papír történelmi ismertetését az ókornál kezdte, amikor ugyanis drága és alkalmatlan kövekre vagy bronzlapokra, majd fadesszákákra és kiscserzett állati bőrokra irtak, tehát olyan anyagokra, amelyek az írás terjesztésére nem voltak alkalmasak. — Későbbi idők folyamán az élelmes ázsiai görög kereskedők kereskedelmi összeköttetésbe léptek az egyiptomiakkal, akik már vízi növényekből készítettek bizonyos papírnemű anyagot, a papiruszt, amelyet forgalomba hoztak, s amely tulajdonképeni alapját képezi a mai papírnak. Ez a papirusz a VII. században az egész görög világban elterjedt és oly szellemi forrongást idézett elő, mint a középkor végén a rongyból készült papír, (melynek készitési módját a kínaiak találták fel), és a könyvnyomtatás feltalálása. Mindennek dacára 1445-ig, vagyis a könyvnyomtatás feltalálásáig, sőt azontul is csak nagyon lassan fejlődött a papirkészitési ipar, mindaddig, míg 1803-ban Angliában egy angol alattvalónak sikerült oly gépet feltalálnia, amely 24 óra alatt 25.000 kilogramm papírt termelt. Ez idő ponttól számíthatjuk a papírpap fellendülését. A mai papír legnagyobb részét fából, szalmából, növényből és rongyból készüli, s a gyártáshoz való vegyi anyagot a kaolin, gipsz, sulypát stb. képezi. Általában kétféle papírt különböztetünk meg: a könyvpapírt és a rotációs papírt. Míg a könyvpapír fából, szalmából, növényi anyagokból és rongyból készüli, addig a rotációs papír legnagyobb része csak nyers faanyag és kaolin. Az előadó szemléltetőleg bemutatta a pépeket, melyek vízben hígítva képezik a különféle papír anyagát. Majd a vízjegy készitését ismertette, továbbá a gépeket, melyek a papírgyártási műveleteket végzik. Végül Európa papírfogyasztásáról emlékezett meg. Legtöbb papírt fogyaszt Anglia, utána következik a kis Svédország, majd Németország, s csak a 15-ik helyen áll — Magyarország. Az előadó a nagyszámu hallgatóság mindvégig élénk érdeklődéssel és figyelemmel hallgatta.

R. A.
A papírgyártás és kalkuláció című tanulmányon dr. Klein Artur ur után Pollák Simon szaktársunk részletesebben adta elő a papírgyártást. A hermaneci papírgyár fekvésének és berendezésének megismertetése után elmagyarázta, hogy miként történik a fenyőfa őrlése, a papír anyagát képező nyers anyag előállitása, a gyártás folyamata, a papír vastagságának szabályozása, simitása és feldarabolása. Ismertette a finomabb papírok anyagának: a cellulosenak (főzött fa) előállitását; a kukorica és szalma sejtjeinek a papírgyártáshoz való feldolgozását, végül a rongyanyagból való papír gyártási módját. Ezután áttért a papíralakok és minőségek ismerletésére. A papír minőségének fogás,

A könyv multjából.

A Szakkör szaktanfolyamainak „A könyvkészités” című ciklusa mult év november 13-án kezdődött meg, s ez alkalommal *Gondos Ignác* szaktársunk tartotta a bevezető előadást, melyben nagyon szépen ismertette a könyv multját és fejlődésének történetét. Hasznos dolgot vélünk cselekedni, amidőn ezen értekezést szóról-szóra leközöljük.

* * *

A ma meginduló előadás-sorozat tárgya a könyv. Illő, hogy amikor a mai felfogásnak megfelelő értelemben a modern könyvkészitésről szó esik, a könyv multjával is megismerkedjünk. Valószínű ugyan, hogy mindaz, amit itt elmondandó vagyok, sokak előtt nem bir az újdonság ingerével, mert történelmet kombinálni nem lehet, s ha én ezuttal történelemmel foglalkozom, csak azt mondhatom el, amit mások máskor és másutt már elmondottak. Célja a történelmi visszapiillantásnak, hogy az egyébként is kevés szabad idővel rendelkező, tanulni vágyó nyomdászoknak csomóba hordva előadjam azt, amit másként csak több könyv átolvasása után szűrhetnek le maguknak.

A mikor a könyv multjáról beszélünk, természetesen, hogy a könyvnyomtatás multjáról is kell, hogy említs tételesség, mert hiszen addig, amíg könyvnyomtatás nem volt, a mai értelemben vett könyvről sem lehetett beszélni, mert hiszen a régi papirusz- és bőrtekercek, vagy egymás mellé rakott, jelekkel televéselt fatáblák csak képletesen nevezhetők könyvnek. Hiszen nekünk nyomdászoknak nem kell magyarázni azt, hogy könyv tulajdonképpen az, ami szorosán egymásra következő lapokból áll s csak ezen egymásra következő lapok alkotnak szerves egészet. Erről beszélni ezuttal azonban nem az én feladatom. Teszik ezt majd azon szaktársaim, akik a könyv gyakorlati előállitását ismertetni szivesek voltak vállalni.

A könyv tehát az első nyomtatott biblia — melynek egyes oldalai egy fatönkre voltak faragva — megjelenésével indult hódító világtutjára. A könyvnyomtatás az az óriási fáklya, melynek hatalmas megvilágító lángját a könyvek millióinak apró lángocskái adják.

Vannak korszakot alkotó találmányok, melyek következményeinek, hatásának elképzeléséhez a kor szelleme nem elégséges és évszázadok kellenek ahhoz, hogy azokat megértsük és kellően értékelni tudjuk. Mintegy madártávlatba kell felemelkednünk ma, hogy évszázadok eredményei felett eltekinthessünk és egy-egy találmány mélyreható változásait, a kihatásokat megállapíthassuk.

A multban sem gondolták a könyvnyomtatás nagy mesterei, hogy művészetüknek az Ember életében majdan oly szerep jut, mint amelyet ma tapasztalunk. Van-e a művészetnek, irodalomnak, iparnak és kereskedelemnek egy ága, avagy egy mozzanata, amelyre a könyvnyomtatásnak behatása nem volt? Mindenkire és közvetve mindenre megváltoztató, megtermékenyítő és felvilágosító hatása volt a nagy találmánynak, amely rövid évszázadok alatt teljesen ujjaalakította az egész emberiséget.

S ez a történelmi fejlődés igazságának bizonyosága. A legelső irott betűtől a mai legpazarabban kiállitott könyvig, minden a könyv fokozatos fejlődésének, megteremtődésének egyes jelensége. Míg ma a könyv tömegcikk volta miatt könnyen hozzáférhető s az mindenkinek szükséges, addig a multban annak nehéz előállitása miatt az kincs volt, amint ma abból a tudomány kincsét meritjük s annak tulajdonosát magasztalás, vagy irigység tárgyává tette.

A mai értelemben vett könyvek származási helye a kolostor volt, s az ezekben élő szerzetesek voltak ezek szerint az első könyvkötők is. Ezek a könyveket másolták, mert az első sokszorosított könyvek irva voltak s egyedül magukat tartották hivatottnak e munka végzésére, amit nem is igen lehetett tőlük elvitatni, mert hisz kívülök csak kevés volt az írástudó ember s így az írás tudományát is ök terjesztették el.

A legrégibb feljegyzéseket fatáblácskába, vagy fába vésék s hogy ennek tetszetősebb külsőt adjanak, a későbbi korban római szokás szerint fehér festékekkel vonták be azokat. A fába vésés azonban

fáradtságos munka volt, ezért a szerzetesek a rómaiaknál használatos viaszablácskákat vették alkalmazásba, melyre valamilyen kemény pálcikával karcolták a betűket. Ilyen viaszablácskákat még a XVI. században is használtak s nálunk a krasznai aranybányákban találtak is ilyet, mely azonban állítólag még a rómaiak idejéből való.

A régi görögök és rómaiak a köbevésés elhagyása után feljegyzéseiket papirusz-háncsra írták, ezeket egymáshoz ragasztották s az így nyert szalagokat gömbölyű fácskákra csavarták. Ezek voltak az első könyvszerű alkotmányok, melyek könnyen voltak kezelhetők. Ez az alak a zsidóknál mai is használatos az istentiszteleteknél. A szent törvények, a tóra ugyanis a rituálé előírása szerint ma is tekercekben használatos, melyek borjubőrre készülnek és kézzel iratnak, bár már nyomtatás útján előállított tórák is kerülnek forgalomba.

A fa- és viaszablácskákat sok idő múlva a pergamen váltotta fel, melynek készítményét a görögök és rómaiak eszelték ki. Ennek feltalálására a kényszerűség vitte őket. Ok ugyanis leginkább egyiptomi papiruszra írtak, ennek kivételét pedig Ptolomeusz Eurgatesz egyiptomi király, aki Krisztus előtt 160 körül uralkodott, megtiltotta s így ezeket írási eszközüktől megfosztotta. A görögök és rómaiak tehát kénytelenségből az állati bőrök kikészítéséhez folyamodtak, vagyis pergament készítettek. E célra különösen a kecskék, borjúk és még a burokban lévő s meg nem született bárányok bőrét használták fel. Ezeket a bőroket aztán tekercekbe göngyölítették, vagy négyzetesen összerakva fatáblákba kötve tették el. A hajlítható anyagból készített könyveket, helyesebben írásokat akkoriban vagy összehajtották, mint ma a spanyolfalakat, vagy göngyölítették, elejükre és végükre nádból, fából vagy csontból vékony pálcikákat alkalmazva. Ezeket a legrégebb kéziratokat nem kötötték be úgy, mint mai könyveinket. Legtöbbnyire az egyes lapokat fonállal fűzték egymáshoz s így helyezték el nem ritkán drága kövekkel kirakott tokokban.

A kínaiak mindezeknél sokkal előbbre voltak. Ma már meg van állapítva, hogy a kínaiak évezredekkel előbb élvezték az európai fogalmak szerinti kultúra áldásait. Ezek a papirozt már akkor ismerték, amikor mi még nem is gondoltunk arra, sőt könyveiket sem írással állították elő, hanem egy, a mai könyvnyomtatáshoz hasonló eljárással. Ez abból állott, hogy a sokszorosítandó szöveget falapba vészték, azt fehér festékkel bekenték s pálmafa héjának belső részével lesimitették, vagy leverték és így nyerték a fekete papírra vagy pergamenre a fehér nyomást.

Tulajdonképpen könyvről azon idő óta beszélhetünk, amióta azokat rendszeresen másolták s a mai könyvhöz hasonló alakba hozták. A másolási munkát eleinte — mint említettem — a kolostorok barátai végezték, melyekhez később a fokozott igények kielégítésére egyéb írástudók is csatlakoztak. Régi feljegyzések szerint Európában a tizenöt század elején, a könyvnyomtatás feltalálásának előestéjén 20.000 másoló foglalkozott könyvek írásával, pedig ekkor csak a zárdákban és kastélyokban tartottak könyvet. Ezek szerint a régi írások szerint a római világban, az Antoniuszok uralkodása alatt a római provinciákban a szétszóró másolók száma tizenötször nagyobb lehetett a tizenötödik században élő másolók számánál, amit nem is lehet kétségbevonni, ha tudjuk, hogy a történelem bizonyossága szerint a római kultúra magas színvonalon állott.

Róma az örökös háborúskodás alatt szerzett rabszolgák értékesítése miatt élénk rabszolgakereskedést üzött. Az egész világ onnan fedezte szükségletét. Nagyon sokszor a legműveltebb osztályokhoz tartozó egyének kerültek rabszolgasorsra s ezekre bízta a könyvek másolását. Ennek folytán a kéziratok sokszorosítása s a könyvkereskedés fejlett ipar volt Rómában. A kéziratokat ezek a másoló rabszolgák írták le diktálás után s aztán az összeolvasók kijavították. Némely nagykereskedő ezer-ezerkétszáz rabszolgát vagy szabadmunkást tartott e célra s voltak köztük oly gyorskezüek, hogy napkeltétől délután négyig-ötig tartó munkaidő alatt leírtak 1000—1200 sort, az előttük fekvő tíz-tizenöt méter hosszú papirusz- vagy pergament-lapokra, tiszta, olvasható írással. Az így másolt könyvek voltak az olcsóbb

törés, lépés és szintján való megállapításának módjáról tartott előadását minták bemutatásával illusztrálta s ennek kapcsán kitért az egyes minőségek anyag-összetételére és áraira is. — A kalkulációt március 7-én és 8-án adta elő, s ez alkalommal az általános tudnivalók előrebocsátása után rögtön áttért a kalkuláció gyakorlati bemutatására. Az előadó többféle nyomtatvány árának kiszámítását magyarázta meg könnyen felfogható módon. — A tanfolyamoknak talán ez volt a legsikerültebb ciklusa, melynek előadásait állandóan 50—60 szaktárs hallgatta, amit azzal lehet magyarázni, hogy sokan vannak a szaktársak között olyanok, akik hiányos papírismertetők kibővítésének szükségét és fontosságát érzik. Az előadó is minden igyekezettel azon volt, hogy hallgatóinak a lehető leghasznosabbat nyújtsa, s hogy törekvését siker koronázza, bizonyítja a szaktársaknak az előadások iránt tanúsított érdeklődése.

Nyilvános köszönet. Körünk február 26-iki jelmezestélye alkalmából tiszteletjegyzékkel megváltották, illetve felüljéztek: Légrady Testvérek 20, Első Magyar Betűöntőde 10, Goldzieher Géza 10, Grafikus művezetők egyesülete 10, Pusztafi Zsigmond 10, Zilahi Simon 10, Wotitz Vilmos 10, Klein Ferenc és Tsa 6, Berger és Wirth 5, Berger Károly 5, Gleitsmann E. T. 5, Kaufmann Gyula 5, Pallas-nyomda 5, Freund József 4, Goldstein Adolf 4, Müller Testvérek 3, Bercsényi-nyomda 2, Blockner I. 2, Kertész József 2, Steiner Soma 1 korona, Steininger Sándor 40 fillér, összesen 129/40 korona, mely összeggel Gutenberg-szoboralapunk 1165/21 koronára emelkedett. Fogadják az adakozók a kör választmányának köszönetét.

Kirándulás Visegrádra külön hajóval. Nagyszabású és rendkívül kellemesnek ígérkező hajós kirándulást tervez körünk vigalmi bizottsága folyó évi július 9-ére. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társaság egyik legnagyobb 8—900 személyt befogadó gőzösét bérlí ki e célra, ha április végéig elegendő résztvevő jelentkezik. Az előleges tervezet szerint a hajón katonazene és dalárda szórakoztatná a résztvevőket, míg Visegrádon különféle szórakoztató társasjáték és táncmultság lesz. Résztvételi díj a kör tagjainak és a családtagoknak személynként 2 korona, nemtagoknak 3 korona. Gyermeknek — 10 éven alól — 1 K. Jelentkezéseket a házipénztárosok útján vagy direkt Bozsik István pénztáros fogad el. A résztvételi díj június 15-ig heti részletekben is törleszthető.

A SZEDÉS KÖRÉBŐL.

Egyöntetű üzleti nyomtatványok. A néhány év óta mindinkább tért hódító, ugynevezett „modern irány” főjellegzetessége az egyöntetűsége való törekvés. Ha helyesen követ-

keztetünk, a különböző négyesöze-
gesítés és sorcsoportosítás szülőlkát a
hatványozott egyszerűsítésben talál-
juk. Ennek pedig sok előnye van a
nyomdászatra, amelyek között talán
nem utolsó az, hogy a szedés elő-
állítására jobb kivitelű merkantil mun-
káknál lényegesen olcsóbb, mint az
a szabad irány idejében volt. Előnye
az is, hogy a munkák egyszerűségük
miatt a legtöbb esetben inkább meg-
nyerik több egyén ízlését, mint a
nagy kinnal, furás-faragással, görbi-
téssel s más egyéb fúrfanggal elő-
állított akcidenziák. A modern irány
egyik esztétikai szempontból örven-
detes hajtsa a mindinkább elterjedő
egyöntetű üzleti nyomtatványok kul-
túrája. Ilyen, egyöntetűen kiállított
nyomtatványokból mai számunkhoz
a Bíró és Schwarcz-nyomda szíves-
ségéből egy teljes készletet csatolunk.
A levélpapír, boríték, számla, cég-
jegy és memorandum szembevetendő
egyszerűsége mellett is izléses és
tetszetős munka, amelynél alkalm-
mazásra került anyag élénken bizo-
nyítja, hogy a bármely nyomdában
meglevő mindennapi anyaggal is
lehet modern, csinos nyomtatványt
előállítani, ha némi ízléssel rendel-
kezőnk. Az így előállított egyöntetű
nyomtatványok egyöntetűségük által
a szemre jól hatnak s nyugodt képet
nyújtanak és amelyek összetartoz-
dósága még inkább kidomborodik,
ha azokat — mint a csatolt
mellékleteket — két színben állítjuk
elő. Ennek az egyforma színezésnek
az az előnye is megvan, hogy valami
céggel való állandó ösze-
kötés esetén oly ismertté válik
előtünk, hogy már a színezésről is
megtudjuk, hogy a levél kitől érke-
zett. Fokozza e jellegzettséget még
az is, ha az egyöntetű nyomtatvány-
sorozat valamely különös papírra
készül, amint az mellékleteinken is
látható, ahol ennek folytán a három
alapszín került egymás mellé. A
külföldi szaklapok, de különösen a
Németországban megjelenők gyak-
ran közölnek ily egyöntetű üzleti
nyomtatványokat, amelyekből még
a rosszhiszeműség sem tagadhatja el
— ha azok kompozíciója nem is tel-
jesen kielégítő —, hogy az egyöntetű-
ségükben rejlő hatás folytán tetsze-
zősek. Az ily nyomtatványok előál-
lítása különös nehézséggel nem jár
ma, amikor az uralkodó irány és
ízlés követelményeinek megfelelően
semmi, vagy csak nagyon kevés
díszítőanyag alkalmazására szorí-
kozunk. Ha azonban mégis hasz-
nálunk valamely ornamendarabot,
vegyünk olyant, hogy az lehetőleg
az összes előállítandó nyomtatvá-
nyokon elhelyezhető legyen és ha
például kisebbítjük a kvart levél-
fejet levélboríték nagyságra, azon
legyünk, hogy az annak lehetőleg
kisebbitett mását adja. Mellékleteink
e tekintetben is példászerűek. A
feladat megoldása előtt azok terve-
zője — Bíró Miklós ur — azon
látványos akadály előtt állhatott,
hogy az alkalmazandó nagy klisé
talán nehéz az összes nyomtatvá-
nyokon, de különösen a kisebbeken,

kiadások, a képekkel ellátottak és egyébként díszítettek azonban már
nagyon drágák voltak, amit nem is lehet csodálni.

Magában a könyvek másolása hosszadalmas, fáradságos munka
volt, amely fáradságos munkát az illuminátorok művészi munkája még
súlyosbított. Szaklapok s művészi folyóiratok közöltek már több ízben
ily írott könyvből származó, művésziesen díszített lapokat, úgy hogy
ezek eléggé közismertek. Az egyiptomiak az írók sokszorosítását
patronokkal végezték, sőt még a tizenharmadik századig a kolostorok
biblia másolói az egyforma írásokat és iniciálékat is — a dolog
egyszerűsítése végett — patronokkal vitték a pergamenre vagy papírra,
ahhoz hasonló módon, amint ma a szobafestők a falakat pingálják.

A könyv írott volta hozta magával, hogy azt az egész közép-
koron át műtárgynak tekintették. Egy-egy ilyen könyvért olyan magas
árakat kértek, hogy csak fejedelmek, egyes gazdag szerzetek, vagy
más dúságú egyének gondolhattak azok megszerzésére. Birtokosaik
a legtöbbször mint valami hűbérjóságot, közokiratok útján engedték
át azokat.

A könyvek ritkaságát és magas árát csakis a könyvnyomtatás
feltalálása szüntette meg és pedig oly rohamos gyorsasággal, hogy
rövid husz év leforgása alatt a könyv megszünt műtárgy lenni, s azzá
vált, amivé lenni rendeltetése: az ismeretszerzés eszközevé, a felvilá-
gosítás fáklyájává. Igaz ugyan, hogy a könyvnyomtatás első termékei
messze mögötte maradtak a kiállítás csínját és fényét illetően a
középkor pazarul díszített könyveinek, e veszteséget azonban kárpótolta
a könyvek rohamos elterjedése és helyrehozta a későbbi kor fejlődő
könyvnyomtatása. Ma szinte hihetetlen és mesészerűen hangzik, hogy
mily fényűzést fejtettek ki valaha a könyvek külső díszítésével.
Drágakövektől csillogtak ezek, arany- és domborművekkel, gyöngyökkel
és zománcal díszített könyvek nem tartoztak a ritkaságok közé, s a
kötésekhez a bársonyok és selymek különféle nemeit használták fel.
A könyvnyomtatás feltalálásával egy ideig szünetel a könyvkötés
fényűzése. Az első nyomdászok az általuk közrebocsátott művek
számára kötésekről maguk gondoskodtak s minthogy a cél az volt,
hogy elsősorban a könyvek a réginel jóval olcsóbbak legyenek,
hozzáférhetőek, egyszerű és olcsó kötésekkel választottak.

Hazánkban is létezett egy művészi gonddal írott és díszített vilá-
ghírű könyvtár. Mátyás király tudvalevőleg előszeretettel ápolta az
irodalmat és művészetet. Uralkodása első évtizedében könyvtárt
alapított s ezt buzgalommal gyarapította, olyannyira, hogy ez korának
legnagyobb könyvtárává nőtte ki magát. Nagy összegeket fordított
könyvek vásárlására, s az akkori idők leghíresebb könyvmásolóit és
festőit tartotta udvarában. E könyvtárt Mátyás budai várának külön
termében állította fel s vagy 8—10.000 példányból állott. Nagy fon-
tosságot kölcsönzött e könyvtárnak az, hogy nyilvános volt, rendes
hivatalnokokkal és kényelmesen berendezett dolgozószobákkal, melyek-
ben nagynevű idegen tudósok is gyakran megfordultak. Halála után
az őt követő uralkodók azok nagyrészt elajándékozta, a mohácsi
vész s azt követező zavarok is elősegítették a nagyértékű könyvtár
pusztulását. Budavár elfoglalásakor, 1541-ben, a könyvek nagyrésze
Konstantinápolyba került és ma alig van nagyobb európai könyvtár
vagy muzeum, ahol maradványai ne volnának. E könyvtár hajdani
értékéről fogalmat alkothatunk, ha tudjuk, hogy Pázmány Péter még
másfél század mulva is a könyvtárnak a törököknek birtokában levő
nagyon kis részeért 30.000 forintot ígért. E könyveket és kéziratokat,
melyek a király címerét s a Corvin-jelvényt viselik, Corvin-kodexek
elnevezés alatt ismertek. A legtöbbje kék és violaszínű bársonyba
van kötve, selyemszalagon függő rézcsatokkal, előfordulnak közöttük
vörös és barna bőrkötésűek is aranyos arabeszkekkel és gyűrűs hollóval,
Magyar- és Csehország címereivel.

A könyvmásolók művészetének legtekélyesebb példányai e könyvek.
Ugy belső kiállításuk, mint a könyvek kötése az elképzelhető leg-
tekélyesebb s ott, ahol ezek gyűjteményekben megtekinthetők, csodájára
jár a műértő közönség. A renaissance korában elterjedt általános
tanulási vágy a drága és nehezen megszerzhető kéziratok mellett a

könyvek olcsóbb fajtát, a fametszetű nyomalokat teremtette meg. Később ennek alapján Gutenbergnek támadt az az eszméje, hogy a hosszadalmas és költséges fametszetek helyett célszerűbb volna az egyes betűket külön-külön fadarabkákra vésni és egymás mellé állítva, bármily szöveg előállítására használni. Ez volt a mai könyvnyomtatás, vagyis könyvkészítés alapeszméje. Az első mozgatható betűk tehát fába voltak vésve, míg nem sokkal később Gutenberg szerződéses társának, Fustnak veje, Schöffer Péter ötvös kifundálta az ölből öntött betűk mikéntjét.

A mi a régi nyomtatott könyveken a szemlélőnek az első tekintetre szembetűnő, az, hogy az egyes oldalak kiugróan azzal a szóval végződnek, amelylyel az utána következő oldal kezdődik. Ez a talán megmagyarázhatatlan eljárás a szokásjog alapján sokáig fennállott, holott ennek kezdetben gyakorlati célja volt. A nyomtatástechnika kezdetleges volta mellett ugyanis nem volt lehetséges a papír kétoldali megnyomtatása, tehát két ívet ragasztottak egymásra. Hogy az oldalak összetartozandósága könnyen legyen megállapítható, erre szolgált az oldal végén levő, a következő oldal kezdőszava. Később, a nyomtatástechnika fejlődésével ezt az egyes oldalakról elhagyták és csak minden iv végén helyezték el, amint ez az általam bemutatott könyvön látható.

Sokat lehetne még a könyv multjával szoros összefüggésben álló dolgokból elmondani, de tudva azt, hogy az ily történelmi elme-futtatások fárasztóak, értekezésemet befejezem.

A hirdetésszedés.

(III.) Vonalaknak a hirdetésszedésnél való alkalmazásánál törekedünk arra, hogy azok tagolásukban minél egyszerűbbek legyenek, nehogy megtévesztőleg hassanak az olvasóra. Sokszor előfordul, hogy egyik-másik szaktársunk oly szertelenül „diszit” a vonalakkal, hogy a tulajdonképpen együvé tartozó egész, vagyis egy hirdetés, azt a benyomást teszi, mintha az két vagy több hirdetés lenne (lásd a „Magyarázó példák” című mellékletünkön a 14. példát).

A betüöntödék a lehetetlennél lehetetlenebb diszkekkel árasztják el a nyomdákat és az intézők nyakába sózzák, akik viszont a hirdetésszedőket is kényszerítik, hogy ezen „művészi” alkotásokkal dolgozzanak. Miután pedig a legtöbb szedő az összeszerkesztésben és ornamentikában járatlan, megtörténik, hogy a legnyakatekertebb dolgok látnak napvilágot még a nyomdász évkönyvek hirdetései között is (lásd a 15. példát).

Ha a legnagyobb egyszerűsége törekszünk: biztosítva vagyunk mindenféle szerencsétlen kísérletezés ellen.

Sajnos azonban a legtöbb szaktársunk még a kísérletezésnél sem tart, mert ha kezünkbe veszünk egy lapot, ugy az első szempillantásra meggyőződhetünk arról, hogy annak hirdetéseiről leri az izléstelenség, a hirdetésszedésben való járatlanság, ügytelenség.

Valóságos tipografiai szörnyszülöttek és ocsmányságok borítják el napilapjaink oldalait, részben jellemezvén a nyomdában uralkodó rendszertelenséget. Nem látunk egy egységes betűfajt és jelleget dominálni, hanem a hány sort, annyi fajta írást találunk összeszedve.

A lélek nélküli kufárok nem tudják elképzelni, hogy ilyen rendszertelenségek meghonosítása által milyen mértékben károsítják a hirdetőket, mert nem bírják felfogni, hogy a hirdetés az üzletnek az, ami a gőz a gépnél!

Külföldön láthatunk már törekvéseket arra, hogy egész oldalak, sőt egész lapok egységes írásfajból szedettessenek (lásd a 16. és 17. példákat), minek a célszerűségét nem is kell külön hangsúlyozni. Ezen esztétikai iránynak ama jó oldala is megvan, hogy a hirdetők nagy tömegét vonza magához egyrészt, hogy a hirdetések szép kiállítású lapok nagyobb kelendőségnek örvendenek.

De nemcsak az írásoknak ez az összhangja fontos, hanem az is, hogy a hirdetések úgy osszuk el illetőleg helyezzük el az oldalakon

de amint látjuk, ez az esel nem forog fenn, mert annak nehéz voltát ellensúlyozzák az alkalmazott nagy betűfaj és a diszítésül szolgáló markáns vörös vonalak. Hogy a felszedett betűfajok egyöntetű volta az összes nyomtatványokon szükséges, azt felesleges különösen hangsúlyozni, mert az magától értelődő követelmény, s a dolog természetében rejlik. Nehézséget az egyöntetű nyomtatványok tervezésénél csak az esetleg használandó ornemens képez, ez a nehézség azonban csak látszólagos, mert a mai diszítőanyag leg többjét a betüöntödék különféle nagyságban készítik. A betűkről pedig nem is szabad szólnunk, mert ma már a legtöbb esetben a kisebb nyomdák is lehetőleg egyöntetűen igyekeznek berendezkedni és egy-egy betű leg több fokozatát beszerezni. G. I.

A GÉPTEREMBŐL.

Fénytelen nyomás fényes festékekkel. Ismeretes dolog a szakemberek előtt, hogy az illusztrációknak fénytelen festékekkel való nyomása sokkal nyugodtabb és hatásosabb külsőt ad a képnek, mint amilyent fényes festékekkel való nyomással elérhetünk. Erre való tekintetből a festékgyárosok egyre-másra hozták forgalomba az általuk gyártott fénytelen festékeket, melyek azonban kezelésük nehézsége miatt mind- eddig nem tudtak nagyobb mérvben elterjedni. Most egy oly szer forgalomba hozataláról szerztünk tudomást, mely ezen nehézségeket könnyen legyőzi. Ugyanis a Berger és Wirth festékgár Mattonin elnevezés alatt egy olyan készítményt bocsátott a piacra, melynek segítségével a fényes papíron fényes festékekkel nyomott képeket teljesen fénytelené lehet tenni. Az eljárás igen egyszerű, amennyiben a kész képnymást alapelemz utján Mattoninnal átnyomjuk, s ezáltal ugy a kép mint a papír azon része, amelyet átnyomtunk, teljesen fénytelené válik és a matt-nyomás effektusát kelti. A Mattonint különböző alapszínekben gyártják.

A SZEDŐGÉPEKRŐL.

A Viktorline-szedőgép — mint a külföldi szaklapokból értesülünk — állítólag nagy teret hódít. Az új vaskollega terjeszkedését nagyban elősegíti a gépnek egyes nagyobb nyomdászati göcponatok való kiállítására. Ez idő szerint Amsterdam, London, Berlin, Leigzig, München, Frankfurt a. M., Zürich és Wienben van állandóan, územbem, kiállítva egy-egy Viktorline és legközelebb már Prágában s április hó első felében Budapesten is megtörténik az új gép üzemi bemutatása.

A régi szedőgépek közül jelenleg kétféle gyártmány van kiállítva a leipzig Buchgewerbehaus géposztályában és pedig a Kastenbein-szedőgép és a Thorne-féle szedőgép. A kiállítás megtekintőinek a

két régi, a gyakorlatban be nem vált, szedőgéptípus kiállításával megvan adva az alkalom arra, hogy összehasonlítást tehessenek a két kezdetleges gép és a mai modern, ugyszólván minden követelménynek megfelelő szedőgépek között.

PÁLYÁZATI HIREK.

Jungfer Gyula épületlakatos és iparművészeti bronzáru-gyára az Iparművészeti Iskola grafikai szakosztályának hallgatói között pályázatot hirdetett a cég levélpapírjára. A pályázatra közel ötven pályamunkát küldtek be a szakosztály nappali és esti növendékei. A bírálatot már megejtették és annak eredménye alapján a 100 koronás első díjat Szekeres Béla, a másodikat (60 korona) Fekete Géza, a harmadikat (50 kor.) Szabó István, a negyediket (30 korona) Busay Balázs munkájának ítélte oda a bírálóbizottság; ezenkívül 20–20 koronával megvették Szendrő és Busay munkáit. A díjazott és megvásárolt művek kicsinyített másait lapunk mai számában közöljük és megjegyezzük, hogy az első díjjal koszoruzott munka helyén szívesebben láttunk volna más érdemesebb munkát. Ennél sokkal jobb megoldású művek kerültek a bíráló bizottság asztalára, s így módjában volt az első helyen valamely más, artizlikusabb és stilszerűbb művet jutalmazni, valószínűleg azonban a bíráltnál Jungfer ur izlésének a kellelténél nagyobb szerepet tulajdonítottak.

A H. Berthold betűöntőde most tette közé az általa hirdetett mintacsere eredményét, mely szerint 456 levélfej küldetett be és ezek közül kettőt 50–50, kettőt 30–30, kettőt 20–20 márkával díjazott a bírálóbizottság, hat levélfej szedőjét pedig 10–10 márkás tiszteletdíjjal tüntették ki. Örömmel értesültünk arról, hogy az utóbbi hat tiszteletdíj közül egyet Prünner Arnold, egyet pedig Spitz Adolf munkájának ítéltek meg. — A Berthold betűöntőde most újabb mintacsere-pályázatot hirdet, ezúttal azonban levélborítékok beküldését kéri. Aki három sajáttervezésű levélborítékot beküld és ha ezek közül legalább egy a követelményeknek megfelel: harminc levélborítékot kap cserébe az öntödétől. A beküldött munkák legjobbjai közül négyet 20–20, háromat pedig 10–10 márká juttalommal fognak díjazni. — A pályázatra szánt levélborítékokat 1911 augusztus 1-ig kell beküldeni a következő címre: H. Berthold, Abt.: Austausch, Berlin SW 29.

A PAPIRSZAKMÁBÓL.

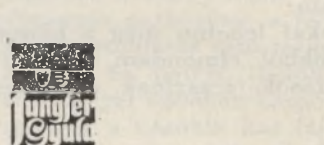
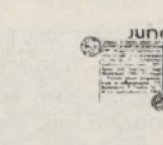
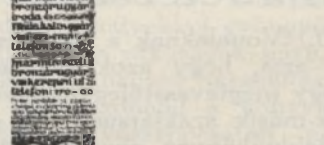

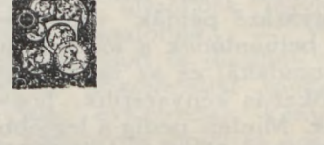
Uj papirlemezgyár van alakulóban Szolonokon. Az új gyárat egy millió korona alaptőkével részvénytársasági alapon szervezik.

Lapunk e havi száma már az eredetileg tervbevevett papíron nyomódott. Ezen bársonyos, lágy fogású papírt Felbert Gyula szállította.

és úgy csoportosítsuk, hogy azok külön-külön is, de az oldal is, mint egy szépészeti egész hasson.

Lássuk csak lapjainkat. Egyik hirdetés „üti” a másikat, míg a legtöbb közönséges szürkességben marad, s végeredményében az egész oldal hirdetési hatástalanok az olvasóra, aki az ilyen zürzavaros káoszban unottan szokott végigsiklani.

Első kötelessége tehát a hirdetésszedő-tördelőnek arra törekedni már a kézirat szétosztásánál is, hogy előbb tájékozódik a hirdetések szövegterjedelme és térbeli nagysága felől, s ha így teljes képét lát maga előtt, úgy mindenkinek megadhatja a szükséges utasításokat a szedésre vonatkozólag — természetesen szem előtt tartva a szövegből kiemelendő legfontosabb részeket.

	
	
	
	
<p>Jungfer Gyula cs. és kir. udvari mű- és épületlakatos, iparművészeti bronzáru-gyár levélfej-pályázatának díjnyertes és megvásárolt munkái. A baloldali négy pályamunkát a díjazás sorrendjében helyeztük el; jobbfelől pedig a megvásárolt munkák láthatók. A művek készítőinek neveit a „Pályázati hírek” című rovatunkban közöljük.</p>	

Ezek az utasítások kell, hogy olyanok legyenek, melyek végeredményükben nemcsak azt célozzák, hogy az egyes hirdetések jól érvényesüljenek, hanem azt is, hogy az egész hirdetésoldal egy kellemes és szépészeti szempontból egységes egészet alkosson, melyen az olvasó szeme örömmel pihen meg a szövegrész elolvasása után.

Vagyis a hirdetéstördelő olyan egyén legyen, aki magasabb képességgel, jól kifejlett esztétikai érzéssel bír, s a beérkezett hirdetéseket, amikor egy vázlat kíséretében szedés végett kiadja, már jó előre úgy csoportosítja egy vázlaton, hogy ez a tördelésnél mintegy „tükör” is használható legyen, de egyben tiszta képét nyújtsa a kialakulandó hirdetésoldalnak.

Ha ily csapásokon fogunk haladni, oly emberek irányítása mellett, akik ehhez érzékkel is bírnak, rövidesen tisztességes termékekkel fogjuk szolgálhatni a hirdetőket.

Az e cikkhez tartozó „Magyarozó példák” című mellékletünkön egy hirdetésoldal eszményi vázlatát (18. példa) mutatjuk be.

Befejezésül még valamit az *abnormis* hirdetésekről.

Abnormis hirdetések alatt értjük azokat a hirdetéseket, melyek csak odavetett jelszavakat, ismertető jeleket tartalmaznak, mintegy

emlékeztetőül a már reklám útján feldicsért és így ismertté vált cikkekről. Ezek a normálissal szemben rendszeren csak tárgyi megjelölésük és ugyanazokat az eredeti slagerokat tüntetik fel, mint a bevezető reklám, s csak arra jök, hogy a köztudatba átment áru feledésbe ne merüljön és az emlékezetet felfrissítse.

Az ilyen hirdetéseknel a főhangsúlyt mindig az áru elnevezésére kell fordítani (például Purgo, Nervin, Eternit pala, Menthol szesz, Aka radir), s itt egy kis tuzásba is eshetünk a feltűnés kedvéért, hogy e közismert jeleket minél inkább előtérbe helyezzük, (lásd a 19. és 20. példát).

Az apróhirdetéseknel is szintén ezt a módszert kell követni és az apróhirdetés tartalmát kifejező első szót (például pénzt, cipő, butor, csapos, stb.) kell kiemelni, mert az amugy is minimális tér többet kihasználni nem enged, de az első szóban olyannyira tájékoztatni kell a keresgélő olvasót, hogy az ne kényszerüljön az egészet végigolvasni.

Szóval a hirdetéssel ugy teszünk igazán szolgálatot a hirdetőnek és olvasónak egyaránt, ha az esztétikai, stb szempontok mellett a kényelmet sem feledjük.

Most pedig leteszem a tollat abban a jó reményben, hogy cikkem — bármily rövidre is van fogva — a hazai nyomdászatnak a hirdetészedés terén használni fog és követésre talál. *Pollák Aurél.*

Hogyan lehet és kell a gépmesternek a mesterszedővel együtt dolgoznia?

(III.) Az egymást kiegészítő színek kettős összeállításban a következők: az egymásnak megfelelő zöld és vörös, sárga és viola, kék és narancs; hármas összeállításban pedig: az egymással harmonizáló sárga, vörös és kék; narancs, zöld és viola, valamint ezeknek sokféle változatai. Ha egy hármas színösszeállításnál bronzot is alkalmazunk, ajánlatos a bronznak megfelelő szint — például aranyal a sárgát — mellőzni.

Az egymást kiegészítő színek tisztán való alkalmazása első sorban a reklámnyomtatványoknál jöhet számításba, amennyiben ezeknek a célja az, hogy mindenkinek feltűnjenek. Arra azonban figyelemmel kell lennünk, hogy a kiemelő szín (rendszerint tiszta vörös, zöld vagy kék) lehetőleg csak egy helyen és nem tulságosan nagy foltban alkalmaztassék, s az már a mesterszedő dolga, hogy helyes érzékkel oldja meg ezt a feladatot, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy például egy tömör szedésű remklámnyomtatványnál nem ajánlatos a fősoron kívül más alárendelt szöveget vagy a diszítést is a kiemelő színnel nyomni, mivel ezzel nemcsak a fősört gyengítjük, hanem kétségessé tesszük a nyomtatvány jó hatását.

Reklámcélokát nem szolgáló nyomtatványoknál sohase használjunk tiszta kiegészítő színt, mert ez izléstelen.

Ha két kiegészítő színnek egy nyomtatványon való alkalmazására vagyunk utalva: a diszkrét és nyugodt hatás érdekében helyesen cselekszünk, ha a festékeket a kiegészítő színekkel megtörjük.

A második — az egy alapszínből kiinduló — színezési mód mellett csak a meleg színekkel érünk el feltűnőbb hatást, míg a hideg színek nyugodt, intím hatást eredményeznek, feltéve, hogy a szükséges színárnyalatokat eltaláltuk. Ezen színezési módot a komolyabb munkáknál alkalmazhatjuk szép sikerrel.

E színezési mód — mint azt már fentebb jeleztem — egy alapszín után indul. Az alapul vett szín lehet a papír színe is és a többi szín ennek többféle árnyalatát képezheti, például nagyon jó hatásu az olyan nyomtatvány, melynek alapnyomata a papír viola színénél valamivel sötétebb violával, a keret az alapnyomat színénél erősebb viola színben, a szöveg pedig egész sötét, mely violával nyomódott. A kék és zöld színek színek szintén alkalmasak az ehhez hasonló, változatos árnyalatu színnyomáshoz.

FŐVÁROSI HIREK.

Uj nyomdák a fővárosban. Klein Gábor Phönix kö- és könyvnyomda cég alatt nyomdát nyitott Rózsa-utca 47. szám alatt. — Heller Ignác, a Posner-nyomda volt művezetője — mint értesülünk — szintén nyomdát rendezett be s azt már üzembe is helyezte. — Az Élet Irodalmi és Nyomdai rt. cimen, 80.000 korona alaptőkével, uj nyomda alakult a fővárosban s áprilisban megkezdí a működését.

Uj lap-részvénytársaságok. A kelmefestő és vegyíztító munkások egyesülete állal két évvel ezelőt alapított „Magyar Kelmefestőújság” részvénytársasággá alakult át. — A „Slovensky Dennik” kiadására 40.000 korona alaptőkével részvénytársaság alakult Budapesten.

Halálozások. Schimek Ferenc, a Jókai-nyomda társfőnöke folyó hó 4-ikén 43 éves korában meghalt. Az elhunyt, mint szakember, nagy tekintélynek örvendett, amit ki is érdemelt. Mint színnyomógép-mester a legjobbak közé tartozott, amiről különben tagtársaink is tudomást szerezhettek a Magyar Nyomdászok Évkönyve kötetiben közölt színnyomatok révén; ezeknek legjavát ő nyomta. — Szabó Elek, a magy. királyi tudomány-egyetemi nyomda nemrégén nyugalmazott igazgatója március hó 22-én reggel 8 órakor 67 éves korában elhunyt.

VIDÉKI HIREK.

Nyomtatványkiállítás Szegeden. A Szakkör szakbizottsága március 25 és 26-án szakelőadással kapcsolatos nyomtatványkiállítást rendez Szegeden, a Munkás-Otthon nagytermében. A szakelőadást Pollák Simon szaktárs, a Szakkör elnöke tartja meg.

A nagybecskereki szaktársak március 4-én, az ottani filharmoniai ének- és zenekar közreműködésével Gutenberg-esélyt rendeztek, melynek tiszta jövedelmét a szanatórium javára szánták.

Szabadkán a „Bácskai Hirlap” kiadására részvénytársaság alakult, melynek alaptőkeje 25.000 korona és a Bácskai Hirlap lapkiadó rt. cégcímét viseli.

Ungvár városában az eddig Ung-megyei könyvnyomda rt. cégcimen bejegyzett vállalatot Kreisler Marcell vette át, aki azt Ung-megyei könyvnyomda Kreisler Marcell cég alatt tovább fogja vezetni.

Siklóson Cserny János, a keszthelyi Mérei-nyomda volt mesterszedője, hasonló nevű cég alatt nyomdát rendezett be és azt üzembe is helyezte.

Temevárott a „Landbote” című napilap tulajdonosa könyvnyomdát nyitott.

Az első borítékgyár a vidéken. Kolozsvárott Polonyi Albert könyvkötő és nyomdatulajdonos nagy-szabású borítékgyárat létesít, melyet május elsejére szándékozik üzembe helyezni.

KÜLFÖLDI HIREK.

Az angol mozgalom. Londoni szaktársaink egy része folyó évi február 6-án mozgalomba léptek a heti ötven, illetve 1912-től kezdve a heti negyvennyolc óras munkaidőért. Kizárólag csak ennek érdekében, a munkaadók mégis erős ellentállást fejtenek ki és szaktársaink követelését nem kívánják teljesíteni. Emiatt londoni szaktársaink a lapoknál alkalmazott szedők kivételével (a lapoknál a heti negyvennyolc óras munkaidő be van vezetve) sztrájkba léptek. A sztrájk kitörése óta számos munkaadó teljesítette a szaktársak követelését, míg a többinél tovább folyik a harc, amely most már a befejezéshez közeledik, mert mindinkább több munkaadó látja be, hogy a munkások követelését teljesíteni kell. Angol szaktársaink küzdelme, miután decentralizált alapon vannak szervezve, igen nehéz. Külön vannak szervezve a londoniak és külön a vidékiek; a gépmesterek és lehozók szintén külön szervezettel bírnak. Mindamellett a küzdelem kimenetele nem kétséges, miután csupán a londoni szedők egylete — a London Society of Compositors — 13 millió koronával rendelkezik, azonkívül a legtöbb szaktársi és rokonszakmabeli szervezet szolidaritásáról biztosította szaktársainkat. A hatalmas ellentállási alappal és a szakszervezetek szolidaritásával angol szaktársaink bizonyára kibírják a harcot mindaddig, amíg a munkaadók beadják a derekukat. Az angol nyomdászszervezetek nem tartoznak a nemzetközi nyomdásztitkárság kötelekébe, mégis valamennyi ország nyomdászszervezete érdeklődéssel kíséri mozgalmukat és szívből kívánja győzelmüket.

Nyomdászati tanárséket emeltek a cambridgei Harvard-egyetemen. Az egyes tanítási kurzusok két évig tartanak és az elméleti előadások mellett a gyakorlati oktatásra is nagy súlyt helyeznek, ami annál könnyebb, mivel az egyetem egy kitűnően felszerelt nyomdával rendelkezik. Boldog angolok! Náluk már egyetemen is tanítják a nyomdászatot; nálunk pedig csak most vajdlik a nyomdász-tanonciskola kérdése.

A párisi École Estienne keretébennyomdaipari muzeumot létesítenek, mely az eddigi hírekből következtetve, mintaszerű lesz és igen gazdag tartalommal fog birni.

VEGYES HIREK.

Van-e szükségünk világkiállításra? A Magyar Kereskedelmi Csarnok február 16-án megtartott közgyűlésén Jellinek, a Csarnok elnöke egy Budapesten rendezendő világkiállítás eszméjét vetette fel. A világkiállítást azért tartja szükségesnek, mert az a tespedő közgazdasági életbe valamelyes életet öntene. A Csarnok közgyűlése lelkesedéssel tette magáévá az eszmét és a vá-

A sárga, narancs és vörös színek ilyen alkalmazása már izléstelen. Ezen színekkel a jó hatást csak akkor érhetjük el ha azokat akár a saját kiegészítő színükkel, akár pedig fehérrel, szürkével vagy feketével megtörjük, eltompítjuk. Elképzelhetjük, mily undorító látványt nyujtana egy nyomtatvány, melynek alapnyomata, diszítése és szövege különböző árnyalatu sárgával lenne nyomva — sárga papíron. De ha világos sárga papírra, halvány tónust nyomunk és a kerethez való sárgát megfelelő violával megtörjük, s a szöveg sárga színéhez felerészben feketét keverünk — amitől az olivsinné változik —, a munkával egész jó hatást érünk el. Ez a színezési mód a kék és zöld színeknél is alkalmazható.

A harmadik színezési mód lényegében megegyezik az előző kettővel, de csak a háromnál több színben nyomtatott munkáknál szokás alkalmazni, amikor például a vörös és zöld kontraszt egy második zöldes szín vagy zöldes szürke kísérő vagy alapszín nyomása által leszelidül.

Alapnyomatokat sohase használjunk abból a célból, hogy sok színűvé tegyük a nyomtatványt, mert az alapnak is bizonyos elfogadhatóbb célt kell szolgálni. A legtöbb esetben azért szükséges az alapnyomat alkalmazása, hogy a nyomtatványnak bizonyos okmány- vagy értékpapírijelleget adjunk és általa a nyomtatvány nyomtatott vagy irott szövegén esetleg történő vakarást felismerhetővé tegyük illetőleg ezt megakadályozzuk. Másodszor azért indokolt az alapnyomat, hogy a szöveget a kerettel vagy a keretrészeket egymással egybefogjuk; harmadik esetben használjuk azt egyes szövegrészek, sorok kiemelésére vagy gyengítésére és végül negyedszer, hogy az alapnyomattal bizonyos dekoratív hatást érjünk el.

Az első és második esetben az alapnyomat színének alkalmazkodni kell a papír színéhez, vagy pedig a szöveg, esetleg a keret színéhez; lehetőleg hideg szín legyen (kék, zöld, viola vagy szürke), hogy annál jobban érvényesülhessen a szöveg meleg színe. Fordítva csak akkor szabad eljárni, ha az alapnyomatot inkább csak a dekoratív hatás elérése érdekében alkalmazzuk és ez esetben vörös, sárga narancs színben is nyomhatjuk azt, hogy ezáltal a keret és szöveg plasztikus hatását ellensúlyozzuk.

A gépmester csak akkor fogjon hozzá a nyomáshoz, ha a színezés akár vízfestékek, akár próbanyomatok segítségével megvan állapítva.

Ha a színpróbák vízfestékekkel eszközöltettek: úgy a gépmesternek nagyon jól kell értenie a színkeveréshez, hogy a vízfestékek mélységét és árnyalatait eltalálhassa.

Ennél a pontnál kitérek a Mäser-féle színkeverési rendszer egyik előnyének ismertetésére.

A Mäser-féle színkeverési rendszernek előnye az, hogy a színkorong árnyalatainak megfelelő színek úgy vízfestékben, mint nyomófestékben állíttatnak elő. Ha már most a mesterszedő a nyomandó munka vázlatát a Mäser-féle vízfestékekkel színezte, úgy a színkorong megfelelő — a vízfestékek számaival egyező — számait rá kell írnia a vázlatra, hogy a gépmester ezek nyomán a kívánt szint a nyomdai festékekből könnyen kikeverhesse. Az ily módon megállapított színezés kevés fáradságot igényel és sok gépmosástól, festék, anyag és időpazarlástól kiméli meg a nyomdát, a mesterszedő és gépmester együttdolgozását pedig lényegesen megkönnyíti.

Az átnyomat lemezeket mindig a gépmester szerelje fel a fára, sohase bizza azt másra. A szükséges átnyomatokat is maga végezze. A gépmesternek kell megállapítani az átnyomat lemez anyagát, mert ő tudhatja a legjobban, hogy a különböző nemű lemezek milyen jó és rossz tulajdonságokkal bírnak. Alapnyomatok céljára — kisebb példányszámnál — legjobban megfelel a Mäser- vagy linoleumlemez. Nagyobb példányszámnál ajánlatos az alapnyomatokat is cinkografiai uton előállíttatni.

A mesterszedő pedig arra törekedjen, hogy a már átnyomott szedésen többet ne igazítgasson. Még az átnyomás előtt kötelessége gondoskodni arról, a léniák pontosan összealljanak, s a sorok kizárása is lelkiismeretesen legyen elvégezve.

Az alapnyomati lemezek vésése, preparálása és javítása tulajdonképpen a mesterszedő munkakörébe tartozik, de igyekezzen azt a gépmester is elsajátítani, mert sok nyomdában ezt is megkívánják és sokszor juthatnak olyan helyzetbe, hogy a lemezeken javítani és foltozni való akad, s ilyen esetekben nagyon szépen érvényesíthetik ebbeli tudásukat.

A több színben nyomandó munka szedésénél és ennek színformákra való bontásánál a mesterszedő a legnagyobb gonddal ügyeljen arra, hogy munkáját pontosan végezze és tiszta kizáró anyaggal dolgozzon, mert ezzel nemcsak az üzlet érdekét szolgálja — dacára annak, hogy a rendszerint piszkos anyag letisztításával sok időt tölt el —, hanem a gépmester munkáját is megkönnyíti, s biztosítja a nyomtatványok kifogástalan előállítását.

(Folytatjuk.)

Magyartalanságok.

Fejlett közlekedési eszközeink mellett az ipar-kereskedelmi forgalom hatékony előmozdításának és lebonyolításának legmegfelelőbb közvetítő eszköze a *nyomtatvány*. Ez közvetíti a szélrózsa minden irányában a fogyasztó közönségnél a „kereslet és kínálat” tárgyát képező árucikkek értékesítését, s ez van hivatva kulturális feladata mellett az élet gazdasági részét illető érintkezéseknél az összeköttetéseket létrehozni. Ma már minden valamirevaló iparos vagy kereskedő üzleti forgalmának fejlesztésére több-kevesebb mennyiségű és terjedelmű körlevelet és árjegyzéket használ, miáltal a fogyasztók összes szükségleteit a legcélszerűbben és legkényelmesebben tudja fedezni. Külföldön a legtöbb kereskedő vagy ipari vállalat és cég kizárólag az árjegyzékek szakszerű összeállítására és szövegének értelmes megírására megfelelő személyzetet alkalmaz, hogy ezáltal a nyomtatvány a közönségnél hivatását annál eredményesebben betöltse; nem is szólva arról, hogy az ilyen árjegyzékek kifogástalan nyomdai előállítása érdekében óriási költségek mellett kiváló gondot fordítanak tartalmának tökéletes kidolgozására. Sajnos, a *magyar* kereskedelem még meglehetősen fejletlen, s így — szörványos kivételektől eltekintve — a magyar kereskedő árjegyzékét csak hanyagul összetakolt és pongyolán megírt kézirat alapján nyomattatja, miáltal még a legszebb árjegyzék is a kezdetlegesség benyomását kelti a közönségben. Anyomda természetesen nem avatkozik a szöveg éktelen hibáiba, s mire az árjegyzék a közönség kezébe jut, a kiáltó magyartalansággal megszövegezett tartalom egyrészt értelmetlenné teszi a megvételre kínált árucikkek ajánlását, másrészt meg bizalmatlanná teszi a vevőt, saját cége iránt.

Epp ezért első feltétele a nyomandó árjegyzék komolyságának, hogy tartalmát könnyen érthető stílusban írják meg; szövege ne legyen választékos, hanem világos és szabatos; a mondatok ne legyenek terjengősek és cikornyásak, hanem egyszerűek, értelmesek és mindenkifelett *magyarosak*.

Igaz, a nyomdának semmi köze a kézirat szövegének szellemi részéhez, mert a legtöbb kereskedő szigorúan köti magát ahhoz a szöveghez, amit ő megfogalmazott; de különben sem rendelkezik a nyomda olyan alkalmazottal, vagy annyi „elpocsékolni” való idővel, hogy a rendelőknek kéziratot írjon. Pedig, sajnos, a legtöbb kereskedő vagy iparos még a saját szakmakörébe tartozó közlemények anyagát sem tudja kifogástalan magyarsággal megírni, s ha a nyomda — mint az árjegyzék szellemi rostája — nem javít rajta, épületes zagyvaságok kerülnek forgalomba. Hogy mit lehet, mit szabad és mit kellene a nyomdásznak a kézirat szövegén mutatkozó hibák közül kijavítani, azt mindig a különböző esetek mutatják; de hogy mégis irányt szabjak a nyomdász beavatkozásának, a kereskedelmi nyelv magyartalanságaiból a *legsűrűbben* használatos hibákat fogom felsorolni és tárgyalni. Természetesen nem vonatkozik majd ez a beavatkozás a szöveg stílusbeli megváltoztatására, mert erre nincs joga a nyomdásznak, csupán a *helyes magyarság* szempontjából hibásan képzett névszók,

laszlmányhoz utalta át. A napisajító egyrésze a kiálltás dolgát mint már egy kész dolgot kezelte, pedig az eszme megvalósítását, úgy látzík, jó pár évre vagy évtizedre el kell halasztani. De nem is kívánatos, hogy a magyar ipar és kereskedelem lassu, de közgazdasági viszonyainkhoz képest eléggé biztos fejlődését az idegen verseny, minden ok és cél nélkül való, előidézése által megakasszuk. Azonban még más szempontok is csoportosíthatók a világkiállítás eszméjének elejtése mellett. Tudjuk, érezzük mindannyian, mily nyomasztólag hat ránk a mai lakás- és élelmiszerdrágaság és az egyszer bizonyos, hogy a világkiállítás által előidézett idegenforgalom óriási mértékben fokozná a drágaságot és ez már egymagában is elég súlyos érv az eszme elvetése mellett. A magyar iparnak előbb meg kell erősödni, hogy kibírassa azt a versenyt, melyet egy nagy világkiállítás maga után von. Gelléri Mór, az Iparegyesület igazgatója, aki minden esetre szaktekintély az ilyen dolgokban, az Iparegyesület igazgatósági ülésén rendkívül élesen kelt ki az eszme ellen és még más fontos indokokat is felhozott álláspontjának igazolására.

Kincstári nyomdák cím alatt lapunk januári számában egy sorozatot kezdünk meg, mely részben szervezeti életünk vezetőinek, részben pedig a főnökök testületének iafeladatokat ad fel megoldás végett. Most a magy. kir. államrendőrség gyűjtőfogházának nyomdájáról óhajunk egyet-mást elmondani. Ezen intézmény dolga már egyszer szóvátételtt és ismertette lett az ottani bérlő-vállalkozó lelketlen uszorája; ugyanis napi 12 órai munka mellett 20—40 filléres napi béreket fizet fejenkint és ez által oly hallatlan szennykonkurrenciát képes kifejteni az árszabályos feltételekkel dolgozó nyomdaiparnak, hogy az kulturállamban nem tűrhető. A silány bér mellett ha tekintetbe vesszük még, hogy mennyi baleset fordul elő a fogház nyomdájában: bátran állíthatjuk, hogy ugy a szervezetnek, mint a főnöktestületnek kötelességük volna közbelépni ezen tarthatatlan állapotok megszüntetése érdekében.

Lapunk e havi számához van mellékelve Roman Scherer A.-G. luzerni fabetűgyár melléklete, melyet olvasóink szives figyelmébe ajánlunk.

HIVATALOS RÉSZ.

Körünk jelenlegi helyiségéből április hó 1-én kihurcolkodik, miért is szükségének tartjuk figyelmeztetni a szaktársakat, hogy a kör hivatalos helyiségét az *anyaegyesület* üléstermébe (bejárt a *Typographia* udvari szobáján keresztül) tettük át, ahol vasárnaponként délelőtt 9—1 óráig tartunk hivatalos órát s ugyanott vehetik igénybe a tagok a könyvtárt, a szak- és egyéb folyóiratokat, valamint a rendelkezésükre álló társasjátékokat. Amennyiben az ülés-

terem el lenne foglalva, a hivatalos órákat a Typographia udvari szobájában tartjuk meg.

A Szakkörhöz intézett és posztán feladott küldemények kézbesítésének nagy akadályául szolgál, hogy a szaktársak még mindig a Szakkör régi nevét használják a címzésen s az ilyen leveleket a postán csak tévedésből kézbesíti. Nagyon kérjük a szaktársakat, hogy küldeményeiket mindenkor a helyes és alapszabályszerű címzéssel lásák el. A Szakkör pontos címe: A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokorszakmabeliek Szakköre, Budapest, VIII, Conti-utca 4, Világosság-nyomda.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokorszakmabeliek Szakköre (VIII, Sándor-tér 4. sz.) tagja a magyar kir. postatakarék-pénztárnak (22766. sz.). A csekkfüzeteket vidéki pénztárosainknak esetről-esetre megküldjük s kérjük őket, hogy pénzküldeményeiket a csekklapok útján juttassák hozzánk. Ezek hátsó oldalán írásbeli közlemények (tagnévsor, Szemle-szükséglet stb.) is feljegyezhetők, ami által minden egyéb az eddigi kezelésben felmerült portó megtakarítható, ami a Körre nézve igen fontos.

Választmányi ülés február hó 22-én. Jelen vannak: Elnök, I. al-elnök, I. és II. titkár, pénztáros, ellenőr, II. gazda és 12 választmányi tag. Igazolva távol: Aigner, Werth, Novák A., Boros, Sarlós. Elnök a megjelentek üdvözlése után megnyitja az ülést és felolvasatja a múlt ülés jegyzőkönyvét, mely észrevétel nélkül hitelesített. A mai ülés jegyzőkönyvét Fekete és Pollák szaktársak hitelesítik. Titkár felolvassa évi jelentését, melyet a választmány elfogad. Pénztáros évi jelentése elfogadtatik. Gondos Ignác kéri kiadandó szakmunkájának pártolását; a választmány minden tagjának kötelességévé teszi, hogy a munka terjesztésében hathatósan közreműködjön. A vasuti szabadjegy engedélyezése iránti sürgető beadvány szövegét a választmány elfogadja. Tanay József köszönő levele tudomásul szolgál. Elnök bejelenti hogy a körhelyiség bérletét a gépmesterkörrel egyetértően felmondta és lépéseket tett aziránt, hogy körünk az anyaegyesület nagytermében tartsa meg üléseit, ugyanazt használhassa vasárnap délelőttönkint. A bejelentés öröndetes tudomásul szolgál. A választmány megbizta a pénztárost, hogy a helyiség feladásával feleslegessé váló ingóságokat értékesítse. Az öntökör kérésére a választmány a körhelyiséget közgyűlés céljára átengedi. A Grafikai Szemle előfizetési ára 6 K-ban állapítatik meg. Titkár beszámol győri kiküldetéséről; tudomásul szolgál. Márciusi nemzetközi kiállításunk sikere érdekében utasítja a választmány a szakbizottságot, hogy az előkészítő munkálatokat körültekintően végezze. Pénztáros jelentése tudomásul szolgál. A havi ülésen Román szaktárs által beadott szak-

összetett névszók, de különösen az ige-tökek és névszókval való összetételeknél, valamint a melléknevek csonkításával való összetételeknél mutatkozó helytelen szokásokra fogok rámutatni. Ezeket a helytelenségeket felismerni és kijavítani minden nyomdásznak módjában áll, ha romlatlan magyar nyelvérzéke van, s a nyelvtani szabályok ismeretében csekélyke jártassággal bír, de ezek nélkül persze a szóalakoknak és mondattani szabályoknak a nyelv szelleme szerint való kijavítását végezni nem lehet.

Mindenek előtt tudnunk kell, hogy az árjegyzékek szövegét kereskedelmi nyelven szokták írni. A kereskedelmi nyelv pedig egyben másban különbözik az irodalmi nyelvtől, mert benne bizonyos szólásmódok és rövidítések alakulnak, melyek a sokszoros ismétlés következtében szinte a kereskedelem különösségeivé válnak; de azért nem kell ennek a szövegezésnek minden ízében „Merkur” bélyegével igazolt nyelven szólnia, mert alapjában véve a kereskedelmi nyelv törvényei semmiben sem különböznek az irodalmi nyelv szabályaitól.

A legtöbb magyartalanságot az árjegyzékek szövegében természetesen a germanizmus és az idegenszerű szólásmódok okozzák, sőt ezeket is leginkább a *van, vannak, lesz, lesznek* (ist, sind, wird, werden) segédigék helytelen alkalmazása miatt a *végett és miatt* cél- és okhatározó szók felcserélése folytan, valamint a német nyelv befolyása alatt képzett összetett melléknevekkel és szertelenül használt idegenszókval okozzák.

Például német mintára alakult *összetett melléknevek*: wortarm: szószegény = *szükszavu, kevésbeszedű*; achtungsvoll: tiszteletteljes = *tisztelettel teljes*; militärpflichtig: katonaköteles = *katonai szolgálatra kötelezett*; glaubenstreu: hithű = *hitéhez hü*. A *-mentes és -képes* igenévvél halomszámra használnak rossz összetételeket. A *ment* (költségtől ment, költségtelen, költség nélküli) igenév vonzata ugyanis a *-tól, -től*; a *képes* (fáhibig) vonzata pedig *-ra, -re*, tehát nem: *adómentes*, hanem *adótól ment*, nem *vámmentes*, *tehermentes*, hanem *vámtól ment, tehortól ment*, vagy pedig nem: *fizetéképes*, *hitelképes*, hanem: *fizetésre képes*, *hitelre képes*; ellentéte: *hitelképtelen* = *hitelre képtelen*; mint főnév, így: *hitelképeség* = *hitelre való képesség*. Egyéb magyartalan melléknévi összetételek: *tökeerős* = *tökében erős, nagytökéju, tökés*; *tökeszegény* = *tökében szegény, kevés tökéjü, tökételen*; *nyugdíjképes* = *nyugalmazható*; *szolgálatképes* = *szolgálatbíró, szolgálatható*.

Hasonlóképpen mint fentebbi hibás melléknévi összetételek, sűrűn szerepelnek *-ási, -ési* végzetű jelzők is, melyek mindenkor szabadon kijavíthatók, például: *fogyasztási* = *fogyasztó*, *hirdetési* = *hirdető*, *szállítási* = *szállító*, *megrendelési* = *megrendelő*, *bizonyítási* = *bizonyító*, stb. Amikor pedig a birtokos viszony használatára utalnak ilyen kifejezések, akkor így szedendők: *fizetési idő* = *fizetés ideje*, *szerződési feltételek* = *a szerződés feltételei*, stb. Igenévi jelzővel vagy birtokos szerkesztéssel szedendők ilyenek: *fizetési eszköz* = *fizető eszköz* vagy *a fizetés eszköze*, *végeladási engedély* = *engedelem végeladásra*, *földmivelési oktatás* = *a földmivelés tanítása* (földmivélést nem oktatnak, hanem a földmivelésre tanítanak), stb. (Folytatjuk.)

Ujévi üdvözlő-lapokról és naptárakról.

(II.) Az esztendő fordulása egy másik értékes nyomtatványt is életre kelt: a naptárt. Felolvasásomban nem térek ki a naptár fejlődésére, nem szólok a naptár őseiről, amelynek egyike állítólag egy athéni templomban van befalazva, nem szólok a mi legendás ősnaptárunkról: a löcsei kalendáriumról sem. Bennünket inkább a mai, a mi társadalmi berendezkedésünkhöz alkalmazkodó naptár érdekel. A naptár, mint ilyen, manapság egy szélteben használt reklámcikk gyanánt szerepel. A legtöbb könyvnyomtató is azon iparkodik, hogy megrendelőinek a saját nyomdájában készült naptárral kedveskedjék. Egynémely cég nagyobb áldozatot is hoz e tekintetben, úgy gondolkozva, hogy a naptár nivós kiállításával a nyomda termelőképeségét bizonyítja be. Ha tehát a naptár mint üzleti reklámcikk szerepel,

akkor birjon is ama tulajdonságokkal, amelyek erre alkalmassá teszik. A reklámnak nagyon kezdetleges, primitív módja az, amely úgy vél hatást elérni, ha mondanivalóját iromba nagy betűk hirdetik. Az ilyen reklám a mai korban már célt tévesztett. A száraz betű, ha még oly tolakodó módon is ordít le a papírlapról, legfeljebb csak pillanatokra köti le figyelmemet, de mélyebb hatást nem ér el. A modern reklám burkoltan, disztingvált módon édesget magához: az egyik a szép-érzékemet kelti fel, a másik fantáziámat ragadja meg, míg a többiek látóidegemeit izgatják előbb: a tulajdonképeni közölni valót úgy lojkiák be értelmembe. A mai ember, legyen az bármilyen kvalitású, a reklámnak e nemét szívesen fogadja, mert nem ajtóstul dől be a házba, hanem diplomataként előkelően, elmésen közelít felénk. Ha az imént hangoztatott tételek a reklámcikkekre általában, első sorban mégis az üzleti naptárakra vonatkozathatók. Gondoljuk csak meg, egy portékáról van szó, amely egy hosszú esztendőn keresztül ott van közvetlen közelünkben, tekintetünk napjában is szokszor reá téved. Jól tesszük tehát, ha a feltűnése törekvés szem előtt tartásával a naptárt diszítjük és pedig olyasmivel, ami kellemes a szemnek, amin örömmel pihen meg tekintetünk, ami nem válik unalmassá. Egy ideális női arc, egy festői tájrészlet, vagy a négy évszakot, esetleg a tizenkét hónapot külön is szimbolizáló kép igen alkalmas arra, hogy a naptár szövegrészének ridegségét enyhítse s egyuttal diszítse. Ha tehát érdeklében áll a könyvnyomtatónak, hogy az ő cégét hirdető naptár helyet találjon a megrendelő irodájának falán vagy íróasztalán, akkor arra törekedjék, hogy a naptár erre méltó legyen.

De talán maguk a könyvnyomtatók vannak legkevésbé áthatva ama várható sikertől, mely a naptár útján történő reklám nyomában járhat. Erre vall legalább az a tény, hogy nem aknázzák ki eléggé azt a pompás alkalmat, hogy egy teljes esztendőn keresztül hirdessék cégüket azon a helyen, ahol éppen a legnagyobb eredménnyel kecsegtet: a kereskedő, az iparos, intézetek, gyárosok íróasztalán vagy irodafalán. És átengedik e helyet jellemesebb emberek által nyújtott termékeknek, akik ezáltal a maguk javára gyümölcsöztetik ezt a pompás alkalmat. Életrealósággal, egy kevés áldozatkészséggel pedig könnyen lehetne meghódítani ezt a területet. Sajnos, hogy még sok helyütt a nyomdának szétküldésre szánt naptára a napi munkák közé lesz sorozva, s ehhez mérten sem több, sem kevesebb gondal elkészítve. Az ilyen naptártól ne várjunk eredményt, mert az figyelemre alig lesz méltatva. Pedig ha valakinek, ugy mindenekelőtt a nyomdásnak van módjában e helyütt elsőrendűt produkálni, az ő sokoldalú gyakorlati tapasztalatai képesítik őt arra, hogy e téren kiváló alkosson.

Visszatérve a naptár technikai kiállítására, úgy találjuk, hogy második fontos kelléke a célszerűség. Könnyű áttekinthetőség, a naptárszöveg ügyes elosztása a siker szempontjából igen lényeges. A naptárnál teljesen mellékes a méret: terjedelme a miniatúr-alakutól az egész ives fali naptárig terjedhet. Csak egyet kívánunk meg tőle: praktikus voltát, vagyis, hogy megfelelően céljának. A naptárak minden fajtájának: a fali, a tömb, az írómappás, az előjegyzékes, a könyv- vagy notesalakunak meg van a töbitől eltérő gyakorlati előnye, amiért szívesen talál helyet az otthonban, a nyomdai helyiségben, az irodában, a boltban, esetleg a kabátzsebben.

Tehát a naptárra is, mint minden olyan tárgyra, mely az iparművészettel csak némiképp is vonatkozásba hozható, áll az a szabály, hogy céljához igazodjék. A naptár célja pedig az, hogy bennünket az idők járásáról egy pillanat alatt tájékoztasson. A jó naptár tehát eme tulajdonsággal kell, hogy birjon.

Az évről-évre emelkedő naptárszükséglet alkalmat nyújt a grafikusművészeknek arra, hogy mindig újabb és újabb megoldásokkal gazdagítsák az alkalmi ábrák számát. Nagyszerű grafikus művészek, kik eddig is szolgálatában állottak a sokszorosított művészetnek, szebbnél-szebb dekoratív hatású rajzokban ábrázolják az egyes évszakokat vagy hónapokat. Legutóbb Kleukens készített ilyen, a tizenkét hónapot szemléltető rajzokat, melyek a német birodalmi államnyomda által kibocsátott naptárt ékesítik. Örömmel látjuk a német betűöntődé-

kérdés kiadatik a szakbizottságnak. Egerben a husvétli ünnepek alatt kiállítás rendez a kör, s erre kiküldi a titkárát és Janovszky szaktársát. Bressán Sándor tagdíjhátralék elégedés iránti kérelme teljesített. Ulás vége.

Pénztári kimutatás 1911. évi január haváról. *Bevétel:* Áthozat a múlt óról 422'03 K, 10 darab hitelszövetkezeti részjegy 100.—K, Gutenberg szobor-alap 1035'81 K, Ács Mihály-alap 507'47 K, január hó 21-iki estélyi bevétel 559'30 K, tagsági díjakból 766'20 K, összesen 3390'81 K. Tagságdíjakban befolyt: Államnyomda 12'60, A Nap 3—, Athenaeum 55'00, Baptista-nyomda 1'80, Budapesti nyomda és lapkiadó 2'40, Budapesti könyvnyomdávalalalt —, Biró és Schwarz 1'20, Bercsényi-nyomda 1'80, Budapesti Hírlap 7'20, Buschmann F. 6'60, Egyetemi nyomda 3'60, Egyleti tisztviselők 7'80, Európa 7'20, Franklin 66'—, Franklin-fiók 6'60, Fried és Krakauer —, Galitzenstein 3'—, Garai 4'80, Globus 10'80, Grafikai intézet 3'—, Hamburger és Birkholz 1'80, Hungária 10'20, Hornyánszky 30'—, Jókai-nyomda 3'—, Fővárosi 1'80, Károlyi György 1'20, Kellner Ernő 6'—, Kertész 7'20, Korvin Testvérek 2'40, Községi nyomda 3'—, Légrády 7'80, Löbl D. és Fia 4'20, Magyar Hírlap 3'60, Markovits és Garai 3'—, Márkus Samu 7'20, Máv. menetjegy-nyomda 3'—, Minerva —'60, Otthon-nyomda —, Pallas 21'—, Pannónia —, Pápai Ernő 4'80, Pátria 31'80, Pester Lloyd 5'40, Pesti könyvnyomda r.-t. 32'40, Posner K. L. és Fia 7'20, Radó Istor 1'20, Révai és Salamon 5'40, Rigler J. Ede 7'80, Rothberger és Weisz —, Roth József 2'40, Rózsa K. és neje 7'20, Stephaneum 18'60, Székessóv. házi nyomda 18'—, Schmidl S. 1'20, Thalia-nyomda 6'—, Turul 1'80, Világosság-nyomda r.-t. 24'—, Várnai-nyomda 1'20, Weisz Adolf 1'20, Wodianer Fülöp és Fiai 16'20, Woititz 1'20, Berkovits 1'20, Löbl Mór 1'80, Schulhof-nyomda 8'40, Schlesinger-nyomda 1'20. Vidékről: Nagyszőlős 4'20, Szombathely 6'—, Békéscsaba 6'—, Gyergyószentmiklós 5'40, Arad 12'60, Nyitra 1'80, Baja 9.—, Székesfehérvárról 6'—, Gyoma 7'80, Déva 5'40, Szeged 16'20, Nagybecskerek 11'40, Kaposvár 7'20, Szamosújvár 1'80, Torda 9'—, Eger 5'40, Győr 10'80, Kolozsvár 20'40, összesen 146'40 K. — Egyesektől befolyt 90.— korona. Összes bevétel 766'20 korona.

Kiadás: Január 21-iki házi estély kiadása 569'86 K, Grafikai Szemle mellékletekre, hirdetés-jutaléokra stb. 318'48 K, szerkesztő fizetése 150 K, szaktanfolyamra 47'97 K, Világítás, 3 havi takarítás 20'70 K, Újévi ajándékokra 18'60 K, Folyóiratok negyedévre 16'— K, Iparművészeti társulati tagsági díj 10'— K, Admínisztráció és portó kiadások 11'49 K. Összes kiadás 1163'10 korona. — Késpézn és hó végén 584'43 K, 10 drb Hitelszövetkezeti részjegy a 10 K = 100'— K, Gutenberg szobor-

alap 1035,81 K, Ács Mihály-alap 507,47 K. Összesen 3390,81 korona.

Tagsági forgalom 1911. évi február havában. Beléptek a Körbe: Bartus István, Brünner Adolf, Fiók Albert, Maczek György, Thuróczy István (Miskolc), Major István (Pázman.), Zsolner Gyula, Fischák János, Takács Lajos, Braun Salamon, Egred József, Radics István, Szabó József, Trebits Lipót, Viegh Sándor (Franklin), Bencur Pál, Kovács József (Pápai), Haukwitz Alajos, Eisenhut János, Bagó Béla, Huber János, Schäffer Tamás, Tíringer Károly, Székfy Sándor (Szföv.), Tóth Ferenc, Ványi Gyula (Szfehérvár), Bozóky Szilveszter (Rigler), Weisz Béla III (Bp. könyvny. váll.), Bernáth József, Deutschländer Lázár, Herz Gyula, Hankám Lajos, Redlinger Adolf, Kún Kornél, Schultz Ignác, (Világosság), Papp Lajos, Weisz Samu, Kleinberger Lipót, Lazarovits Rezső (Várna), Büchler Ede mn., Huszár István, Lauterbach Gusztáv, Weckermann György (May), Klein Adolf, Wachslér Izidor, Szalay Dániel (Fritz), Belényi Mihály (Athen.), Nyul Dezső (Bp. H.), Bernáth Izidor, Huszár Jenő (Posner), Schön Gyula (Lupény), Márkus Izidor (Radó), Barabás Béla, Fantó József (Kellner), Kopasz József, Münz Samu, Neumann Adolf (Turócszentmárton), Lerner Ferenc (Budafok), Eckmann József (Pátia), Herer Jenő (Klein V.), Mezey Odón (Langer), Hány János (Uránia), Weisz Simon, Rotschild Sándor (Műszaki), Róth János, Babucz Lajos, Bartha Anlál, Berger Bernát, Bozán Demeter, Bozó Mózes, Csorba Béla, Gábrriel György, Gromós Alajos, Hartner József, Jana Péter, Kolcza János, Mánits Iván, Muntean Leon, Reiner Béla, Réthy Jenő, Schmaller János, Schwarz Sándor, Szabó Pál, Szász Gyula, Szigmeth Károly, Teodor Péter, Vasszegi Péter (Arad), Zöld Mihály, Kallus Sándor, Goldstein Andor, Fleith János, Sztankovits Ferenc, Takács József, Weisz Sándor, Weinblum Mátyás (Légrády), Kovács Mihály, Gerbner Miksa, Keller György, Szakáll Ferenc (P. könyvnyomda rt.), Wallach János, Füzly József (Szekszárd), Braksza Kálmán, Izsó László, Tremmel Ferenc, Varga István, Végh Károly, Wagner Károly (Szombat-ely). — Hátralék miatt töröltetett 41 tag. — Meghalt: Schimek Ferenc. — A hó végén 13 tiszteletbeli, 1303 rendes tag, összesen 1319 tag.

MELLÉKLETEINKRŐL

Bírálati ismertetés. A Szakkör szakbizottsága március hó 3-án és 10-én tartott értekezletein bírálta el a január és február havi füzeteinkben megjelent mellékleteket melyekre a következő megjegyzések tetettek:

„Magyar Labdarugók Szövetsége” levélpapírja elegáns munka, igen elmésen alkalmazott vonaldiszítással, a fekete és vörös színek hatása kihasználásával. — A vas- és

által piacra hozott ilyenmü termékeket, s csak azt sajnáljuk, hogy mi magyar könyvnyomtatók koldusszegények vagyunk e tekintetben a külföldiekkel szemben, ahol hozzáértő művészberek egész serege legjobb tudását bocsátja a tipográfiának rendelkezésére. Nálunk hirtmondónak sem jutott még ebből a fajtából. Mi rá vagyunk szorulva idegen agytól kigondolt, idegen eszméktől áthatott és más nemzeti érzéseket kifejező diszító motívumokra.

Szemlét tartva a beküldött anyag felett, örömmel konstatálhatjuk ama dicséretes törekvést: évről-évre jobbat nyújtani e téren. El nem tagadható eredményei ezek a szakma iránt egyre fokozódó érdeklődésnek, a benne történő elmélyedésnek és annak az irányzatnak, amelyet az iparművészeti iskolában lefolyt és most újból ismétlődő előadások belénk plántáltak.

E lapokon a könyvnyomtatási technikának és irányzatnak ugyyszólván minden rendü képviselőjével találkozunk. Betűírás, grafikai rajz, önálló disszel való dekorálás, rajzolt initaléval kombinált szedés, linoleumvésés, autotipia, háromszinnyomás, vászonra történt nyomás, stb. szerepel e lapokon. Ezen eljárások egynehányának még csak nemrégiben is alig akadt művelője. Az előttünk fekvő apró lapok ékes tanui a könyvnyomtatás művészies irányba történő haladásának és bizonyosságot szolgáltatnak arról, hogy egy egészséges tipografiai stílus van kialakulóban. A könyvnyomtató munkálkodásának tulajdonképeni anyaga; a betű kezd mindinkább az öt megillető szerephez jutni; a diszítés is a papírlap sik voltához alkalmazkodik.

Annál kevesebbet szólhatunk a naptárakról. A felolvasásom folyamán tett megállapításomat igazolja a beküldött naptárak gyér száma. Pedig a naptár kibocsátásával jó alkalom kínálkozva a nyomdatulajdonosoknak arra, hogy áldozatkészségüket, hozzájárulásukat dokumentálhatnák a szakma fejlesztése érdekében. Szinte fehér holló számba mennek ama nyomdászok, kik e téren valami kiválót adnak ki. S éppen ezért örömmel látunk kiállításunk keretében egy-néhány kiemelkedő falinaptár mellett egy művészi értékű zsebnaptárt, mint példáját annak, mikép lehet előkelő reklám-módon is a könyvnyomtatás nivóját emelni. Sajnos azonban, hogy ezek csak kivételek. Amíg az egyik részről a fáradszátlan igyekvést, a sokszor önfeláldozásig menő buzgóságot tapasztaljuk közös ügyünk: a magyar könyvnyomtatás előbbre vitele körül, példák rá a köszöntő lapok, addig, amonnan felülről, rideg közömbösség szele fagyasztja idealizmusunkat. Mindez azonban ne kedvetlenítsen el bennünket, ellenkezőleg, csak fokozza nemes törekvéseinket. És szegődjenek mind többen a szép cél szolgálatába.

Okos gazda bölcs előrelátással gondozza, ápolja kertjének palántáit, mert jól tudja, hogy gyümölcsre csak úgy számíthat, ha erejétől kitelően fáradozott annak létrehozásán. Mi is a magunk érdekében cselekszünk, ha szeretettel karoljuk fel szép mesterségünket és egy jobb jövő elérhetése reményében igyekezőnk szaktudásunkat mennél több ismeretekkel kibővíteni. És akkor úgy lehet, hogy az újvi üdvözlő-lapok az esztendő hajnalhasadásán egy mindig jobb és boldogabb esztendőnek az előhírnökeivé válnak. *Ifj. Aigner Antal.*

A szedőgépekről.

A puszkapornak a XIV. században történt feltalálása meghozta az emberiség kereskedelmi és ipari életének fellendülését, gazdasági érdekének fokozódását.

A puszkapor felfedezése révén tökéletesednek a védelmi eszközök, s ezáltal nagyobb biztonságba kerül az emberi élet és vagyon; a középkor rablólovagvárainak romantikája összeomlik, hogy romjain felépüljön az újkor társadalmi és gazdasági élete.

Az ipar fejlődésnek indul; s amily mértékben növekedik — a békésebb idők beálltával észlelhető népesedéssel — a fogyasztás, éppen

olyan arányban növekedik az ipari eszközök tökéletesítésének a szükségérzete is. Az emberiség megérezte, hogy a gazdasági javak előteremtésére és növelésére már kevés az ő ereje és ezen szükségérzet a szülőanyja ama felfedezéseknek, melyek a mai kor ipari fejlettségének útját egyengették.

Egy pillantást vessünk a nagy ipari kialakulás korszakába, s meggyőződhetünk arról, hogy az emberi munkálkodásnak alig van olyan munkaköre, melynél az elmúlt évszázadok alatt ne törekedtek volna az emberek a kézi munka megkönnyítésére és gyorsítására.

E céljait eleinte a kézi szerszámok tökéletesítésével, később pedig a kézimunka pótlását célzó gépek szerkesztésével akarták elérni.

A vegytan és a fizikai tudományok óriási haladásával felismerték az energiát, melynek különféle nemeit a XIX. század lángelméjű tudósai és feltalálói kihasználni igyekeztek. Így születtek meg technikai vívmányok.

Ilyen fejlődés észlelhető a sokszorosító iparban is. Eleinte fametszvényekről, majd egyes mozgatható, fába vésett, később pedig ólomból öntött betűkről történt a nyomtatás. Az ólombetűk kézzel való szedésének a lassúsága a múlt század elején megérelte egyesek agyában a szedőgépek eszméjét, s azóta bizony sokan kísérleteztek az eszme megoldásáért, míg végre sikerült olyan szedőgépeket konstruálni, melyek ma már diadalmasan állják meg a helyüket.

Most már öt olyan szedőgép-típusunk van, amelyekkel számot kell vetnünk, s meg kell barátkoznunk azon gondolattal, hogy a kézi szedést ma-holnap ugyyszólván kizárólag szedőgépeken fogják előállítani és az ellen hiába akarnánk küzdeni, a szedőgépek terjedésének gátat vetni nem leszünk képesek.

Magyarországon különben nem okozott még nagyobb kalamitásokat a szedőgép térfoglalása, amit azon körülménynek kell betudni, hogy az éppen azon időszakba esett, amidőn az általános kulturális és irodalmi fellendülés következtében a magyar nyomdaipar is virágzásnak indult.

A szedőgépek alkalmazása azonban már nálunk is nagyobb mérvet kezd ölteni és ennek dacára a szaktársak tulnyomó részének semmi vagy csak nagyon kevés fogalma van a szedőgépekről és a gépszédésről. Ennek okát abban leljük, hogy a szaktársaknak nem volt alkalmuk tudásukat, tapasztalataikat ez irányban is fejleszteni; másrészt mert ellenszenvvel viseltetnek a szedőgépek iránt, s így természetesen nem szívesen foglalkoztak velük, szóval úgy tettek eddig, mint a strucc, amelyik úgy akar menekülni üldözőjétől, hogy homokba furja a fejét, gondolván, ha ő nem látja ellenségét, az se őtet.

Ilyen strucpolitikával pedig nem érünk célt.

A szaktársak tehát okosan cselekszenek, ha a szedőgép-technikával többet foglalkoznak. Olvassgassák a szaklapok erről szóló értekezéseit és keressék az alkalmat, hogy a gépszédő szaktársak útján betekintést szerezzenek a szedőgépek mechanizmusának misztériumaiba; ellessék tőlük a gépszédés technikájának csinját-binját, hogy ezáltal is megkönnyítsék maguknak a gyakorlati tanulást, ha a sors oly helyzetbe sodorja őket, hogy erre rálesznek utalva.

E tekintetben a Szakkör vezetősége is segítségére sietett a szaktársaknak azzal, hogy a múlt év őszen megkezdődött és nemsokára immár be is fejeződő szaktanfolyamok tananyagába a szedőgépek ismertetését is felvette.

Ezen gyakorlati bemutatásokkal kapcsolatos előadások nem régen folytak le a szaktársak nagy érdeklődése mellett és most — szolgálatot óhajtván tenni a szaktársaknak — ezen előadások nyomán az egyes szedőgépek részletesebb leírását adjuk közre lapunkban, azon reményben, hogy olvasóink ezt szívesen fogadják és alkalomadtán a gyakorlati életben használni is veszik.

Ezen ismertető cikksorozatunkat — mely a gyakorlati életben bevált és bevezetett öt szedőgép (Linotype, Monoline, Typograph, Monotype és Viktorline), részletes leírására fog kiterjedni — lapunk jövő számában kezdjük meg a Linotype sorszedő- és öntőgépről szóló cikkünkkel.

fém munkások meghívója a mindennapi munkák jó példája, mely eltekintve a „Meghívó” szó pontokkal való ritkításától, követésre méltó példa.

— *Eljegyzési kártya és a hozzávaló boríték* sok diszszel és alnyomattal lett előállítva, s ez a céllal cseppet sem egyeztethető össze; inkább bravuroso díszítés, mint eljegyzési kártya akar lenni. Ez még inkább áll a borítékra, hol a keresztnevek — Irén - Elek — rendkívül értelemzavaró módon vannak elhelyezve a sok disz között. — *Lencse Antal és Ernst Gábor újvívi kártyái* jól sikerült munkák, melyek a szakbizottság utasításai alapján készültek. — *Landau József számlája* diszkrét színezésű munka, csak az a hibája, hogy készítője a modern megoldású fejhez régies modorban összeállított táblázatot szedett, s ezzel a munka egyöntetűségét megbontotta. — *A Menu, a táncrend és a Walla-féle cégkártya* ügyes kézre valló, szép színezésű munkák, csak az a kár, hogy készítőjük a díszítésben nem tartotta be a mértéket. — *A Kéve kiállítási katalógusának naptároldala* tulságosan egyéni munka. — *Mitterszky József és Örkényi újvívi kártyái* modern raffineriákkal telített munkák, melyeknek készítői a színfinomsággal ellentétben, technikai jártasságuk ellenére is féltő gonddal a primitívsegre és bárdolatlan egyszerűségre törekedtek. — *A Szakkör körlevele* modern, jó megoldású és teljesen sikerült munka. — *Vadász naptár címlapja* igen ügyes metszettel van díszítve, ezt azonban úgy kellett volna tervezni, hogy a szövegsorok ékezeteit ne takarja, s így azt ne rontsa. — *Klein Ferenc levélfejtő* jó sorok és igen jó színezés jellemzik. Azonban a külső tulerős ornamenskeret egész bátran elmaradhatott volna és közvetlenül a zöld vonal mellé egy két pontos vonal alkalmazása is elégséges lett volna az elegancia és a jó hatás elérésére. — *A Bristol szálló kártyájának* nyomása dicséretes, liszta. Szedés alig lévén rajta, arról szó sem eshetik. — *A Berger és Wirth-féle cégkártya* jó színezésű és összeállítási munka, csak az a sajnálatos benne, hogy a tanműhely, mely annyira eliteli a litografus fogásokat, az egymás alá bujtatott síkokat, a jelen esetben klasszikus példát szolgáltatott arra, hogy emellett itt-ott csak elvben marad meg, s ezzel tápot nyújt a rosszhiszeműeknek a gunyolódásra. — *Auer Ignác memoranduma* szerves összefüggés nélküli két szedéstől áll. Magának a fejnek a díszítése nem egymásból folyó és tagolatlan. Különben igen tisztá és gondosan készült nyomtatvány. — *A Berger és Wirth körlevele* jó sorok, elegáns forma és egyszerű díszítéssel van összeállítva. — *Komáromi József céglapja* szolid, jól sikerült munka, kitünő sorcsoportosítással. — *A Goethe- und Heine-Lieder címlap* rajzolt soraihoz az alsó részen elhelyezett szedett szövegcsoportok sehogy sem tudnak illeszkedni. — *Az Előfizetési felhívás* tulságosan sok

verzálisból szedett sortömbje nincs valami szerencsésen elhelyezve a papír felületén. — A villanyszerelők meghívója édeskés szinezésű nyomtatvány szépen csoportosított sorokkal. A barna szín a szürke mellett kissé erős. — *Seitz árjegyzékének címlapja* jó hatása, egyszerű munka. **Lapunk ehavi számának** mellékletei a következők:

Két eljegyzési értesítő. A sárga papírra nyomottat Kozma Lajos rajzolta, a másik pedig tanműhelyi munka. — *A Bíró és Schwarcz-nyomda* négy mellékleten mutatja be egyöntetűen előállított üzleti nyomtatványait. (Lásd a „Szedés köréből” című rovatunkat.) — *Meghívó.* Szedte Brezniczky József, nyomta Kis Kálmán, Világosság-nyomda. — *Magyarító példák* Pollák Aurél a „Hirdetés-szedés” című cikkéhez. — *Roman Scherer A.-G.* luzerni fabetűgyár reklámlapja. — *Berger és Wirth festékgyár körlevele.* Szedte Kún Kornél, nyomta Kis Kálmán, Világosság-nyomda. — *Borongós esték.* Tervezte Fekete Béla. Károlyi György nyomdájának nyomása. — *Számla.* Pestü Lloyd-társulat nyomdájából.

Borítékunkat Mitterszky József és Örkényi István festőművész tervezték. A linoleummetszeteket Örkényi ur metszete. A nyomást a Világosság-nyomdában Markovits Kálmán végezte.

Löbl D. és fia, Pápai Ernő és a Világosság nyomda, valamint a tanműhely mellékleteit április havi számunkban közöljük.

SZERKESZTŐI POSTA

D-er R. A „Gyakorlati Mester-szedés” megjegyzései nem érintenek minket kellemetlenül: az ilyen csipkedésekhez már hozzászoktunk. — Elvégre is izlés dolga, hogy kinek tetszik lapunk új beosztása; azt azonban konstatáljuk, hogy a beosztás és a hasáblénia egyszerű és indokolt alkalmazása ellen eddig még senki más nem érvelt azzal, hogy „szemeinek az idegzete nem bír nyugodt maradni annak olvasásakor”.

Benkő Dezső II. Lapunk múlt számában „B. D. II” jelzés alatt megjelent szerkesztői üzenet nem Önnek szolt.

M. S., Turócszentmárton. Beküldött dolgai nagyon gyengék, s így nem közölhetők. Ha szorgalmasan tanulmányozza mellékleteinket: önmagától is rájön szedésének hibáira. Reméljük, hogy legközelebb jobbat fog küldeni.

L. Z., A fenti üzenet Önnek is szól. Egyszerűbb dolgon kezdje.

Szerkesztőségi zárlat április hó 10-én, cikke és hosszabb közlemények beküldésének határideje április 5.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszakkamabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. Világosság könyvnyomdarta. nyomása, Budapest VIII, Conti-utca 4.

Művészet és tudomány.

Rippl-Rónai József kiállítása. Szegény Tisza István! Szinte rokonszenvesse kezd válni, annyira szánalmasan vergődik saját hátramaradottságának szélmalmai között. Szegény Tisza István! Elvitték a Rónai kiállítására és onnan sietve kellett távoznia, nehogy — saját szavai szerint — összerökazza magát.

Szegény Tisza István! Elvesztette a szemvilágát. Pedig még nem is oly öreg — mindössze pár száz éves csak.

S életének ezen delén megmutatják neki a természet májusi pompájának minden színes ékességét, melyet még bearanyozott egy művész lelkének ráeső sugarával hamvasan, harmatosan, illatosan, melytől minden bántót, minden prózait távoltartott egy szerető művész gondos keze; élébe rakják ezen minden érző ember számára vidító kincseket és ő nem lát belőle semmit. Csak azt látja, hogy ime, ez is egy gaz felforgató. Nem elég, hogy számüzte képeiből Kinizsi hazafias fogát, nem fest már szilajlan villogó gatyát sem; nem elég, hogy a minden vásáron kapható, s így a magyar hagyomány által már megszentelt olajnyomatnak is hadat izen, de biztosan még az általános választójognak is hive. Egy ilyen piktorembertől minden kitelik. Hát nem utálatos ez.

Szegény Tisza István! Miután az apja nevet, rangot, vagyont már szerzett számára, bajba jutott, hogy ő már most mit csináljon. Szó sincs róla, hivatásnak az is szép, ha valaki oda áll és testével akarja megakasztani a világ folyását. S e téren Tisza is érzi magát legénynek, legalább akkorának, mint az egyszeri sváb, aki kezével a Duna forrását befogta, hogy nagyot nézzenek Wienben és Budapesten, ha most már nem lesz Duna.

Tisza István is kimondta a művészetről legújabb keletű mohos véleményét, s most már nem lesz Duna.

De bámulatos, még itt sincs szerencséje. Pedig a reakciónak rendszerint jó szimatja van. Valami csodálatos életösztön mindig megsugja neki, ha valami új feltűnik a láthatáron, hogy ime, ez is a te kiváltságaid megdöntésére tör. A progresszív emberek még észre sem veszik, barátok még nincsenek, de már hangos az ellenfelek csaholása.

De mit akar Tisza Rippl-Rónaitól?

Hisz ő már nem is forradalmár. Ő már győztes. Hosszu éveken, évtizedeken át vitta nehéz csatáit a közöny, guny, tudatlanság fegyvereivel szemben, nyomorban, nélkülözésben egyaránt erős tántorítatlan hittel. Ő már megvitta a maga csatáit a közönséggel, önmagával szemben, s most mint önmagával is kibékült harmonikus egész, nyugodt boldogsággal tekinthet szét önmaga alkotta költői világában, hova a közönség mindinkább fokozódó szeretete és lelkes elismerése követi.

Mi, akik szeretjük, lehet hogy elfogultak is vagyunk iránta, de bármiképen is vélekedjék róla majd egy későbbi kor, az bizonyos, hogy egyike azon ritka keveseknek, ki törhetetlen meggyőződéssel egy emberöltőn át hűen kitartott művészi elvei mellett, nem hagyván magát eltántorítani sem guny, sem gáncs, sem közöny által, de nem a szinte napról-napra változó divatos áramlatoktól sem.

Csak ilyen uton lehetett a magyar festészet egyik legkimagaslóbb alakjává, kinek a hatása nagyon sokáig érezhető lesz festészetünkön. Küzdelmes munkájával nemcsak a hagyományos technika-virtuózok művésziatlenségét bunkózta, de egy újabb, igazán művészi irányzatnak is győzedelmes uttörője lett.

Mit gondol hát az a szegény don Quichotte?

Már rég ledöntött falak ellen viv hiu szélmalom-csatát. Vagy talán azt hiszi, hogy sikerülnie fog csak egy lépéssel is feltartani a művészet haladásának utját.

Nem gondolja, hogy a jelenkor harcaiban gyengék már az ő középkori fegyverei; egy diadalmas művészi irányzat ellen mit ér a száz év előtti elemi iskolások számára irt művészeti kis kézikönyv esztétikai ismerete?

Vadgó József.

Az összes szedőgépek között
első helyen áll és a legtökéletesebb!

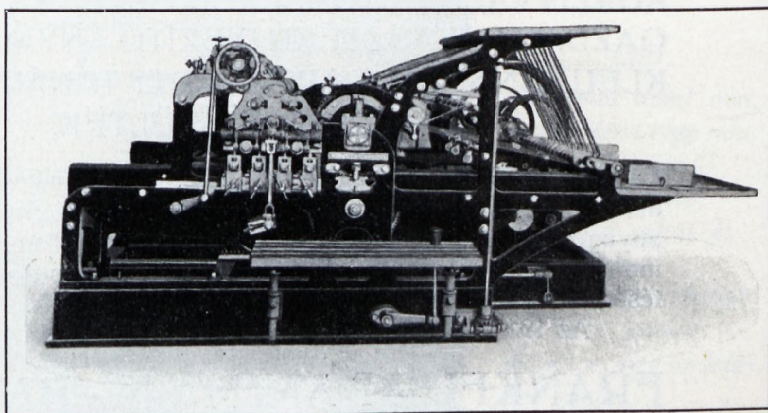
Lanston-Monotype

egyres betűket öntő szedőgép, mely a
legpontosabb munkát végzi és
így a leghasznavehetőbb!

Árvetésekkel, kiszámításokkal, valamint munkatervekkel készséggel szolgál
Garda Henrik, a Lanston-Monotype egyedüli
árusítója, Leipzig, Buchgewerbehaus

WÖRNER J. ÉS TÁRSA GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

*Könyvnyomdai gyors-
sajtók vasuti rendszerű
menettel. Könyvnyomó
gyors-sajtók két- és négy-
pályás görgő-járat-
tal. Kromotipiai gyors-
sajtók rövidített ivkive-
zetőkkel és gyűrűs kirakó-
dob segítségével. Két-
fordulatu gyors-sajtók
előlkirakóval. Könyv-
nyomdai gyors-sajtók
görgő-pályával. Könyv-
nyomdai kéz-sajtók és
könyvkötészeti gépek*

Körforgó nyomógépek újság- és illusz-
trációnyomásra, meghatározott és változ-
tatható ív-nagyságok számára készülnek.

BAER OTTÓ FESTÉKGYÁRAI

Gyártelep Solymár, Budapest mellett.
Városi iroda és raktár Budapest, VI,
Liszt Ferenc-tér 8. sz. Telefon 93-29

A grafikai iparágakhoz szükséges összes fekete, valamint színes festékek gyártása. Különlegesség a "Vorán" kő- és könyvnyomdai fekete festékek; eddig felülmulhatlan gyorsan szárad. Vezérképviselése s nagy raktára a "Chromo" altenburgi papirgyármak, J. F. Daechsler langenaltenheimi kőbányájának, Hutter és Schrantz nemezgyárának. Grafikai osztály: A kő- és könyvnyomdai szakmához szükséges kellékek nagy raktára. Hengeranyaggyár s hengeröntőműhely. Litografiai kövek. Körforgógépnemez, könyomdai gépekhez szükséges alátét-nemez, stereotipiai matricanemez

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, VI,
NAGYMEZŐ-U.43

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96-19

Állandó nagy raktár a nyomdászati szakmában előforduló papirban. Több előkelő papirgyár lerakata. Különlegességek: különféle boríték- és levélpapír, kromó-, illusztrációs nyomó- és könyvpapirokban. Kivánatra papírmintákat azonnal küldünk ingyen és bérmentve

KLEUKENS-ANTIQUA

KURZIVAL, FÉLKÖVÉRREL, SZÉP INICIÁLÉKKAL, ÉS
GAZDAG VÁLASZTÉKÚ DISZÍTŐ ANYAGGAL, MELYEK
KLEUKENS W. F. DARMSTADTI TANÁR TERVEI SZE-
RINT KÉSZÜLTEK.

Célszerűségük és szépségük által a gyakorlatban annyira beváltak, hogy azokat egy modern nyomda sem nélkülözheti. Szakkörökben ezen új anyagunkról rövid idő alatt máris a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, mert ez úgy könyvek, mint akszidens-munkák és újság-hirdetések diszítésére a legalkalmasabb. Legnagyobb kitüntetések. Porosz állami érem.

Az 1910-iki brüsszeli világkiállításon az első díjjal kitüntetve.

FRANKFURT AM MAIN · BARCELONA
BAUERSCHE GIESSEREI

RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETÜ-
ÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRS.

H. BERTHOLD

BERLIN SW.

FIÓKOK WIEN, SZENT-
PÉTERVÁR, MOSZKVA
ÉS BAUER & CO.
STUTT GART

Nagy választék különféle körzet és betü-
ujdonságokból, rézleániakból és vignetták-
ból. Nagy választék orosz betükből. Teljes
nyomdai berendezések gépekkel és segéd-
eszközökkel. Szolid kivitel. Árajánlattal
és mindennemű felvilágosítással szolgál:

PUSZTAFI ZSIGMOND

BUDAPEST, V, AKADÉMIA-UTCA 8

BERLINI KÖ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

**HANS
WUNDER**

G. m. b. H. Könyv- és könyomdai, fekete és
szines festékek. Legjobb minőségű
Germania-hengeranyag bármely
rendszerű gép számára (körforgó-
géphez is). Különlegesség: **Gloria**,
(festékpótanyag), a festék lehuzó-
dását meggátolja. Fénykék **Perga**,
nagyon elterjedt s szívesen veszik.
Wunder-fekete, fénylik és gyorsan
szárad, ezért igen ajánlatos ár-
jegyzékek nyomásához. Könyv-
kötőfestékek. Atnyomó-papírok:
Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

HERBST S. FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZET
Budapest, VIII, Bezerédi-u. 19 (saját ház)

TELEFON-SZ.: 424

TELEFON-SZ.: 424

*A legkételetesebb és
legjobb gépekkel fel-
szerelt műintézet el-
fogad minden a repro-
dukáló szakba vágó
munkák kifogástalan
kivitelét. Különösen
ajánlja rézbe mara-
tott címke-készitmé-
nyeit mindennemű
ipari célokra.*

Különféle klisék
ipari célokra
raktáron

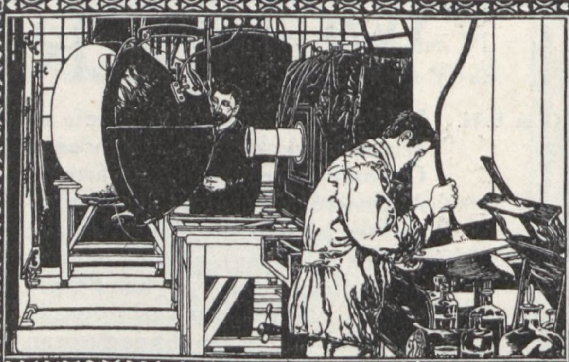

AZ IRODA

*Megrendelő!
Az iroda azért van,
hogy pénzt vigy oda.
„Az idő pénz!”
Herbst jelszava,
Ne szólj sokat és
menj haza.
A kiszolgálás Herbst-
nél jó és pontos,
És ez a megrendelő-
nél fontos.*

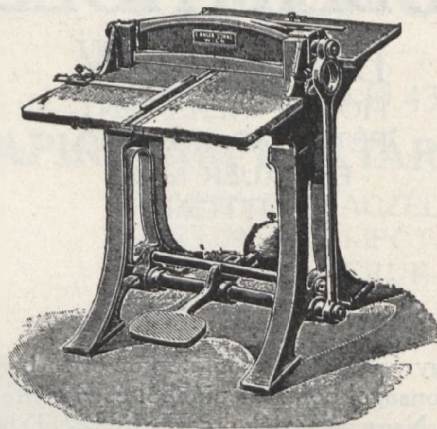
Figyelmeztetjük
ciklus-
hirdetésünkre

C. ANGERER ■ SÜRGŐNYCIM ■
& GÖSCHL, WIEN XVI.
 CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI
 FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZETE

Cink-, réz-, és acélklisék könyv- és dombornyomásokhoz. Szabadalmazott új autotipiai eljárás. Művészi kivitelű három- és négyszínyomású klisék. Fotolitografiai péplevonat. Rajzanyagok gyártása, és pedig: szemcsézett rajzpapír köre való lehozáshoz, valamint karcpapír, kréta és tus. Autogravurok, új nyomtatási eljárás művészi sokszorosításhoz

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE
Josef Anger & Söhne
 WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

Szállít legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyvnyomdák, papírgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

**SILBERER ADOLF, GRAFIKAI SZAK-
 ÜZLET, BUDAPEST VII, DOB-UTCA 53**

Ne használjunk rongyot

gépmosásra illetőleg géptisztításra, mert abban gyakran fertőző betegségek csirái vannak, amellet **drágább mint a mosható géptörlőkendő.** A Budapesten létező nagyobb nyomdákban kivétel nélkül csak gépkendőket használnak tisztító anyagul. Mindennemű felvilágosítással, mintakendőkkel és ajánlattal mindenkor szívesen szolgál **Szabó Rezső "Mercur" gépkendő-gőzmosógyár Budapest, IX, Soroksári-út 138**

**AUTOTIPIA
 FOTOTIPIA**

Készít horgany- és rézmarratású kliséket a legszebb kivitelben. Házonkivüli felvételeket, ugymint építmények, gépek, tájképek, festmények és iparművészeti tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

**FOTOLITO-
 GRAFIA**

TELEFON 679

TELEFON 679

CINKOGRAFIAI
MÜINTÉZET

KOBLINGER GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENNEMŰ KLISÉKET MŰ-
VEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALA-
MINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉ-
SEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET
FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ
EGÉSZ BIRODALOMBAN. ALAPITVA
1848. GYÁR: MÖDLING. WIENI FŐK-
TELEP: III, WEISSGÄRBERSTR. 22—24.

Mödlingi Gyorssajtógyár

ezelőtt Kaiser L. Fiai R. T. Budapesti
fióktelep: VII, Akácfa-utca 13. sz.

Magyarországi képviselő: Első
Magyar Betüöntőde R. Társ.
Budapest, VI, Dessewffy-utca
32. szám. Telefon-szám 23-70.

Egyszerű könyvnyomdai gyorssajtók vasuti
és körmozgású menettel. Kromó- és auto-
tipia-gépek frontkirakóval vagy anélkül.
Rapid-gyorssajtók görgőjárattal. „Doppel-
rapid” Miehle-rendszerű kétfordulatu gyors-
sajtók. Különleges körforgógépek gyártása.
Tökéletes kivitel, gyors és igen könnyű járás.
Különféle új és javított gépek nagy raktára.

A Rockstroh & Schneider Nachf. Akt.-Ges. Victoria könyvnyomdai
gyorssajtógyár értesíti t. üzletfeleit, hogy Budapesten, VII, Akácfa-
utca 50. sz. a. nagyszabású lerakatot rendezett be, ahol a cég összes
gépgyártmányai működésben bármikor megtekinthetők. Tisztelettel
Rockstroh & Schneider Nachf. Dresden-Heidenau. Vezérképviselő
Tanzer Miksa, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám. Telefon 13-70

Az 1910. évi brüsszeli világkiállításon a legmagasabb díjjal, a „Grand Prix”-vel kitüntetve.

KÖ-ÉS KÖNYVNYOMDAI FESTEKGYÁRAK GLEITSMANN E. T.

Képviselet: Tanzer Miksa
grafikai szaküzlet, Buda-
pest, VII, Akácfa-utca
50. szám. Telefon 13-70

Különlegesség: gyorsan száradó fekete festékek. Könyv-
nyomáshoz: SPECIAL. Könyomáshoz: PERFEKT. A fes-
tékek több minőségben és különféle árakban kaphatók.

Victorline

kétirásu sorszedő-, öntő- és osztógép

a legtekintélyesebb nyomdáknak van
üzemben és mindenütt a megrendelők
legnagyobb megelégedésére működik

A Victorline ez idő szerint a következő városokban van kiállítva:
Berlin, Leipzig, München, Zürich, Wien, Prag, Amsterdam és London.
A Victorline Budapesten 1911. évi április havában lesz kiállítva.

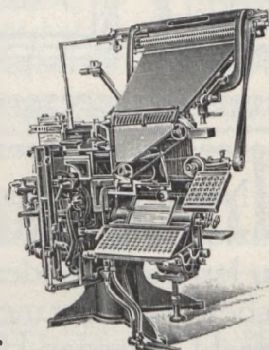
BIZONYLATOK A VICTORLINE KITÜNŐ HASZNÁLHATÓSÁGÁRÓL

Hannover, 1911 február 14.

Szívesen igazoljuk, hogy az Ön által 1910 november közepe táján szállított két Victorline-géppel, melyek ezen idő alatt folyton kettős munkamenetben voltak üzemben, teljesen meg vagyunk elégedve. Dacára, hogy a közelmúltban teljesen gyakorlatlan személyzettel voltunk kénytelenek dolgozni, nagyobb üzemzavarok nem voltak.

Kiváló tisztelettel

ppa. BUCHDRUCKEREI
E. A. H. MEISTER & CO.
gez. L. Dörnke.

Hagen i. W., 1911 február 21.

Örömmel tudatom Önnel, hogy a január elején szállított Victorline-géppel igen meg vagyok elégedve. A gép különösen azolid kivitele és nyugodt járása miatt igen ajánlható. A különféle ujitások és javítások, melyeket a gépen eszközöltek, igen nagy előnyére szolgálnak. Nagy örömmel, szinte kötelességemnek tartom, hogy a Victorline-gépet főnöktársaimnak mindenkor nagy dicsréttel ajánljam. Tisztelettel

gez. C. HINNERWISCH

Verlag des Evangl. Gemeindeblattes
für Hagen und Umgegend.

M.-Gladbach, 1911 február 9.

Azon kérelmének, hogy az Ön által szállított Victorline sorszedőgépről bizonylatot küldjünk, szívesen teszünk eleget. Dacára annak, hogy nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy igen merész dolog lenne ez, ha nem egy olyan gépről volna szó, mely úgy alkatrészénél mint szállítóképességeinél fogva oly tökéletes nem volna és ez irányban minden kétséget feleslegessé nem tenné.

Az Ön által szállított gép, mely üzletünkben több mint 6 hete üzemben van, azon gépek egyike, melyeknek szállítóképessége attól függ, hogy ki kezeli. Hogy kezdettől fogva a legnagyobb szállítóképességet elérjük, csak kitünő erővel dolgoztattunk rajta, és kijelentjük, hogy a Victorline minden tekintetben kiváló szedőgép és kétbetűs rendszere minden követelményeket kielégít. Hasonló szerkezetű más szedőgépekkel szemben igen sok szerkezeti ujitással előnyben van, eltekintve attól, hogy az arra vonatkozólag is fölénytel bir.

Tisztelettel WESTDEUTSCHE LANDESZEITUNG
Gladbacher Volkszeitung und Handelsblatt
G. m. b. H. gez. Paul Fiedler.

General Composing Company G. m. b. H.

London

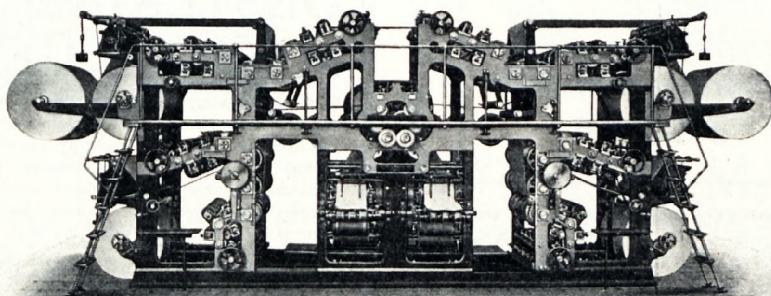
Berlin SW 68

New-York

VOGTLÄNDISCHE MASCHINEN- FABRIK

(Ezelőtt J. C.
& H. Dietrich)

Aktien-Ges.
Plauen i. V.

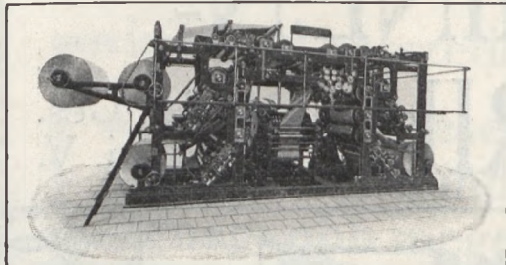
64 oldalas négytekerces
teljesen szalagnélküli körforgógép
4 hajtogató-készülékkel.

Előnyei: könnyü hozzáférhetőség, tökéletes működésű hajtogató-készülék, kis térfogat, jelentős hajtóerő-megtakarítás, kényelmes kezelés. Elsőrendű anyag.

Körforgógépek gyártása és szállítása mindenféle nagyságban és változatban. A legmodernebb öntödei berendezések. Komplet gyorsöntőgép „Rotoplate“

Számítások és árvetések készséggel adatnak. Képviseelő Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN VIII., WÄHRINGERSTRASSE 135

Maschinenfabrik Augsburg- Nürnberg A.-G.

Gyorsajtók és nyomdai
körforgógépek

Képviseelő Magyarország és Ausztria részére
POLACSEK JÓZSEF
WIEN, IV. BEZ., BELVEDEREGASSE 3.

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTÖDE BUDAPEST

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célzerű és divatos könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, belüszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó berendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

OESTERREICHER ÉS MÁRKUS, GÉPGYÁR

Saját gyártmányu amerikai légelynyomó-sajtók, papírvágó-, perforáló-, korrekturelehúzó- és lemezollógépek. Szedőhajók, sorzók, stégek, zárókarikák, vas-üstégek és különféle használt és tökéletesen javított nyomdai és könyvkötőgépek raktára. Mindenféle gépek javítása, ugyszintén teljes nyomdák áthelyezése elfogadatik. Teljes nyomdaberendezések jutányos árak mellett szállíthatnak.

BUDAPEST, VII, MUNKÁS-UTCA
14. SZÁM. TELEFON-SZÁM 52-71

STEMPEL D. BETÜÖNTÖDE R.-T., FRANKFURT A. M.

Több háromszáz személynél. Kivitel minden országba. Ékezetek minden nyelvhez

Gyártja a Mergenthali szedőgép betűit kézi szedésre való használatra, Rézléniagyár Galvanoplasztika Vésnöki intézet

Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint: könyv-, akcidens-, körlevél- és írott betűkből, iniciálék, körzetek, ornamentek, díszítések, polytypok, vignetták stb. stb. stb.

Költségajánlással és mintákkal készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselő:

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
VII., Dob-ulca 53 BUDAPEST VII., Dob-ulca 53

MŰVÉSZI KIVITELŰ
RAJZOK ÉS
KÉPEK

KÖNIG és BAYER-nél
BUDAPEST, VII. KAZINCZY-U. 32.
4-83: TELEFON: 4-83.

MINTÁK, AJÁNLATOK ÉS VÁZLATOK DIJMENTESEK. FELVÉTEL HÁZON KIVÜL IS

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD

Budapest, VI, Eötvös-utca 48. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototípiák,
 kemigrafiák, autotípiák, klisék három- és négy-
 színű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII₂, Lerchenfelderstr. 37

TÁVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FÍOKTELEP:
 PRÁGÁBAN. ALAPITTATOTT 1884. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER
 LIPÓT, BUDAPEST, VI, FELSO ERDŐSOR 50. SZ.

AZ EREDETI MERGENTHALER

Kő- és könyvnyomdai gyorsajtók a legújabb és legversenyképesebb kivitelben. Taposó-gyorsajtók: Eredeti „Viktoria” tégelynyomógépek a legfinomabb ábra- és dombornyomáshoz. Eredeti „Viktoria-Herkules” a legerősebb dombornyomáshoz. „Viktoria-Merkur” tégelynyomógép finomabb akcidens- és merkantil-munkákhoz. Eredeti „Liberty” tégelynyomógépek tányérfestékezéssel. Segédgépek, kéllékek, anyagok nyomdák, könyvkötészetek és a rokonszakmák részére csak elsőrendű kivitelben. Nyomda-berendezések. Faber és Schleicher-gyártmányu litografiai gyorsajtók.

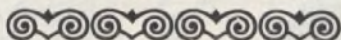
LINOTYPE

SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK

KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÓI MAGYARORSZÁGON,
 AUSZTRIÁBAN ÉS A BALKÁN ÁLLAMOKBAN.

A LINOTYPE HATFÉLE kivitelben készül:
Egybetűs sorszedő- és öntőgép LINOTYPE.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép LINOTYPE.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép IDEAL. **Kétbetűs kettős táru** sorszedő- és öntőgép LINOTYPE (négyféle betű szedéséhez). Legújabb!
Hárombetűs sorszedő- és öntőgép LINOTYPE.
Hárombetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép LINOTYPE (hatféle betűtípus szedéséhez).

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉSÉNél

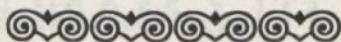

Első magyar könyv-
és könyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest IX, Márton-
utca 19. Telefon 56-64

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta szines
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

TÖRZSGYÁR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

HERMANECI PAPIRGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U.38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZINES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

CS. ÉS KIR. UDVARI BETÜÖNTÖDE,
RÉZLNÉIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.

Szállít teljes nyomda- és tömöntöde-berende-
zéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb
és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

MAGYARORSZÁG VEZÉRKÉPVISELŐJE:
VÁCZY ISTVÁN, BUDAPEST, VIII,
ORCZY-ÚT 42. SZÁM, II. EMELET 27

Költségeloirányzatokat és mintalapokat kész-
séggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtunk

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSAI

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U.54.SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

KRAMMÉD.
 MARISKA.
 SZANTOBÉLA
 HÁZASSÁ.
 GOT KÖTÖT-
 TEK BUDAPESTEN
 TEN 1011. FEB-
 RUAR HOBAN

✦ Madame Augusta Della Donna,
 veuve Gustave Ráth, a l'honneur
 de Vous faire part du mariage de
 sa fille DOODY avec Monsieur
 LOUIS ZAMBRA, docteur en droit,
 Vice-conservateur au Musée royal
 hongrois des arts décoratifs, fils de
 Monsieur Pierre Zambra, Chevalier
 de la Couronne d'Italie, Professeur
 public à l'Université de Budapest et
 de Madame Zambra ✦ ✦

✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦
 l., Lenke-út 65, III., 1. ✦ ✦ ✦

✦ ✦ Monsieur et Madame Pierre
 Zambra ont l'honneur de Vous faire
 part du mariage de leur fils LOUIS
 avec Mademoiselle ✦ DOODY
 RÁTH, fille de défunt architecte
 Gustave Ráth et de Madame Ráth
 née Augusta Della Donna ✦ ✦

✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦
 ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ VI., ✦
 ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ Nagy
 ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ János
 ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ utcza
 Budapest, janvier 1911 ✦ ✦ 7, II, 10

BIRÓ ÉS SCHWARCZ BUDAPEST

BUDAPEST, 191

KÖNYVNYOMDA
ÉS KÖNYOMDA
DOHÁNY-UTCA 31
TELEFON 103-43

BIRÓ ÉS SCHWARCZ

KÖNYVNYOMDA
ÉS KÖNYOMDA
BUDAPEST, VII.
DOHÁNY-UTCA 31

A magyarországi vas- és fémmunkások közp. szövetségének vizalmi bizottsága 1911 március hó 18-án, szombaton este, a Vas- és Fémmunkás-Ofthon helyiségeiben (VII. kerület, Thököly-út 56. szám alatt)

TJELMEZES TÁJECSTÉLYT

rendez, amelyre tisztelt Címet, valamint becses családját, jó barátait és kedves ismerőseit teljes fizetlennel meghívja a vizalmi bizottság

Kezdetre este 8 órákor. Vége reggel 5 órákor. Az estélyen a cs. és kir. 44. gyalogezred közkedvelt zenekara játszik. Belépődíj személyenként 1 korona. Jelmez nem kötelező. Jelmezek után érdeklődők szíveskedjenek a vizalmi bizottság tagjainál jelentkezni. Ruhatár díjtalan. A legérdekesebb jelmezben megjelenő vendég egy szép órát kap emlékül. A három legszebb maszk között 3 díj lesz kiosztva. I. díj 15 K, II. díj 10 K, III. díj 5 K. Jegyek előre válthatók a szövetség irodáiban

Verblüffend

schön, einheitlich und künstlerisch wirken Plakate, die von Holz=Typen der best=eingeführten Firma A.=G.

Roman Scherer

in Luzern gedruckt werden, denn diese liefert stets die

besten Holzschriften
und Holz=Utensilien

Spezialität: Holztypennach
Entwürfen erster Künstler

in kompletten Garnituren

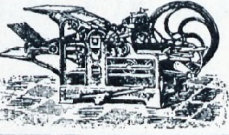

Herr Kollege! Ich bewundere immer und immer wieder die von Ihnen in Buchdruck ausgeführten künstlerischen und so wirkungsvollen Plakate. Woher beziehen Sie eigentlich dieses schöne Schriftmaterial?

Sehr einfach mein Lieber, lesen Sie obiges Plakat, das sagt Ihnen alles!

BETÜÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR RT OFFENBACH a M

AKTIENGESSELLSCHAFT FÜR SCHRIFT-
© GIESSEREI UND MASCHINENBAU ©

Teljes nyomdai bevezetésnek folyton készletben vannak az kívánatra legújabb összeállításban azonnal szállíthatók. Tervek és bizonyítványok szívesen rendelkezésre bocsátlanak.

I. FŐOSZTÁLY. BETÜÖNTÖDE:
Nagy készlet és gazdag raktár szöveg-, cím-, dísz- és irasbetűkből. Kéziratszerű, rézmű- és anyagokból és többféle vignettkből.

II. FŐOSZTÁLY. GÉPGYÁR:
Gépgyárunk különlegességei: könyvnyomdai gyorsajtók két és négy festszekű hengerrel; hengernyomású sajtók festsék-átállal, kez- és lábállatára; téglanyomású sajtók festsék-tányerrel; új akadémia-sajtók; új teglyanyomású sajtók festsék-hengerművel, Bostongépek.

14. példa

MAGS KOCIA E MILLER!

19. példa

ede Hausfrau, die ihre Wäsche schonen will, und die es darauf ankommt, die Wäsche ebenso weiß zu waschen, ohne Schaden durch unvorsichtigen Nützen zum Waschen, wie bei Seifenpulver, so wie Dr. Richter's Napolin.

Dieses Seifenpulver ist von vorzüglicher Qualität und die Wäsche erhält dabei ein angenehmes, weiches und leichtes Aroma, das sich nicht mit anderen Seifen vergleichen lässt.

Man nehme ein halbes Pfund Napolin zu einem Liter Wasser, rühre gut um, wasche die Wäsche in diesem Wasser, wische sie ab, und trockne sie an der Sonne.

Man nehme ein halbes Pfund Napolin zu einem Liter Wasser, rühre gut um, wasche die Wäsche in diesem Wasser, wische sie ab, und trockne sie an der Sonne.

Möbelfabrik Hans Winterfeldt & Co.
Fertigen alle Arten Möbelschneiderei, Tischlerarbeiten, Einbauten, Parkettarbeiten, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Klavier-Schule
Lehren Klavier, Orgel, Harmonium, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Wo kauft man sehr billige die besten Cigarren?
Dieses ist die Fabrik, aus der die besten Cigarren kommen. Preisliste auf Verlangen.

Gebrüder Neuheim, Hamburg
Fertigen alle Arten Möbelschneiderei, Tischlerarbeiten, Einbauten, Parkettarbeiten, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Patent-Stiefel
Fertigen alle Arten Patent-Stiefel, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Ilsenburg in Thüringen
Fertigen alle Arten Möbelschneiderei, Tischlerarbeiten, Einbauten, Parkettarbeiten, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

16. példa

A hadretésszedés című cikk magyarázó példái Pollák Auréltól.

ETERNIT PAIR RT.	DIGESTOL	400
TURKUS T	KULCSON	KELETI R.
MENTA SZESZ	ITA	
DORT FIAD!	KOVÁLD FEST: TIKZT!	AKA
ISOL FUZ	KUBA DEB	KAP.
RETA UTA	KI	
MÜLLER TINTA	ZÁLOGHÁZ RT.	MERVIN 67
	PÉNZT	
	CIPŐK	
	BRASHNAL	

18. példa
Eszeményi művel

ERDÉLYI

CSÁSzáRI ÉS KIRÁLYI UDVARI FENYKÉPÉSZ ÉS A NEMET CSÁSZÁRI ÉS POROSZ KIRÁLYI Ö FELSÉGENEK UDVARAI SZÁLLITÓJA

BUDAPEST, IV,
SEMMELWEIS-UTCZA 2
KOSSUTH LEJÁR-UTCA 2

	Egyesületünk tagjainak 25% kedvezményt nyújt fényképek rendelkezésére. Jelen Evkönyv is igazolványul szolgál. Utalványok díjmentesen kaphatók a szakszerveület iradjában a rendezési órák alatt. Javazt az egyesületünk gondnoka.	

15. példa

ÜRIDIUM!

20. példa

HALB UND HALB
auch Himmelsstern genannt, ist ein sehr köstlicher Likör, zugleich ein die Verdauung stark förderndes Mittel. Die Halb und Halb stärkt den Magen und wirkt nützlich als Medizin. Man schenke dem Einkauf genau auf die Schutzmarke HS, sowie auf den Namenstempel des Erfinders Heinrich Brock. Zu haben in allen Delikatessengeschäften.

Gute Bücher
Bilden einen köstlichen Schatz in jeder Familie. Bestellen Sie deshalb bei Postkarte den uns erscheinenden Katalog der Buchhandlung Hermann Krüger in Leipzig, Dresden etc. Sie werden darin eine bedeutende Auswahl finden, die Ihnen nicht nur für den momentanen, sondern auch für die fernere Zukunft von Nutzen sein wird. Besondere Beachtung verdienen die Lesenden für den momentanen und die fernere Zukunft von Nutzen sein wird. Besondere Beachtung verdienen die Lesenden für den momentanen und die fernere Zukunft von Nutzen sein wird.

SCHMÜCKE DEIN HEIM

Freunde der Kunst bitte ich meine neue Ausstellung von Ölgemälden, Aquarellen, Pastellen, Radierungen und Stahl-Stichen zu besichtigen. Kunst-Handlung E. HEMER, Berlin

Freunde der Kunst bitte ich meine neue Ausstellung von Ölgemälden, Aquarellen, Pastellen, Radierungen und Stahl-Stichen zu besichtigen. Kunst-Handlung E. HEMER, Berlin

Luftkurort

ein herrlicher Sommerluftort für alle, die sich erholen wollen. Die Luft ist rein und gesund, die Landschaft ist schön und malerisch. Die Preise sind sehr billig. Besuchen Sie uns in der Luftkurort. Besuchen Sie uns in der Luftkurort.

Es pöchte mit kleinen Frauenbildern. In allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Schriftmaler in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Zwei in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Kleine Villa in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Messing in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Fest-Gedichte in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Uhrmacher in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Es kann Niemand in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Schlosserei in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Obst in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Bäckerei in allen Größen und Werten, mögen die Liebhaber von Kunstwerken am Stadthausplatz 100, Berlin.

Blumen-Auktion

in großer Saale der Handelskammer, von N. A. Kustarew in Nischy-Nowgrad, den 15. Mai d. J., zwischen 10 Uhr Morgens zur Versteigerung gelangen Myrten, Rosen, Tulpen, Nelken, Chrysanthemem, Geranien usw. einer großen Anzahl Nachmittags.

Mal-Schule

Lehren Malen, Zeichnen, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Magiol

Lehren Malen, Zeichnen, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Café Kaiser

Lehren Malen, Zeichnen, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Geldschranke

Lehren Malen, Zeichnen, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Das beste

Lehren Malen, Zeichnen, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

Kochbuch!

Lehren Malen, Zeichnen, etc. etc. in jeder Art Holz. Preisliste auf Verlangen.

erschienen im Verlage von R. Neumann, Metz

erschienen im Verlage von R. Neumann, Metz

erschienen im Verlage von R. Neumann, Metz

erschienen im Verlage von R. Neumann, Metz

17. példa

Berger és Wirth

kő- és könyvnyomdai festékgyár

Budapest, IX, Márton-utca 19

Telefon 56-64

TISZTELT CIM!

*I*dezártan van szerencsénk festékminta-könyvünk egy példányát beküldeni, azon kellemes reményünknek adva kifejezést, hogy ugy minőség, mint ár tekintetében versenyképes áruinkkal minél gyakrabban szerencsénk lesz nagybecsü megbizásához.

Csak mint közismert tényre utalunk azon körülményre, hogy gyárunk világhire és modern berendezése minden nyomdásznak a legmesszebbmenő garanciát nyújthatja arra, hogy a legszakoszerűbb kiszolgálásban részesül. Berendezésünk tökéletessége pedig biztosíték arra nézve, hogy e kiszolgálás egyzersmind a leggyorsabb is.

Felhívjuk még szíves figyelmét arra is, hogy gyárunk a grafikai szakma minden vívmányát s összes ujdonságait figyelemmel kíséri és azokat az érdeklődőknek azonnal hozzáférhetővé teszi.

Nagy gyakorlati értékkel bír nagyarányu hengeröntödénk, melyet vevőink kényelmére legujabban bővítettünk ki. S az a nagy érdeklődés, melyet nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki nyomdák részéről is üzemünk ez ága iránt tapasztaltunk, annak szükségességét teljesen beigazolta. Minden nyomdásznak érdeke, hogy hengereit tökéletes öntésben és kifogástalan anyagból kapja s ezt sokkal biztosabban eléri nálunk, mint az időpazarló és nem mindig sikerült háziöntéssel. Az öntés nálunk teljesen díjtalan, csupán a felhasznált hengeranyagot számítjuk fel.

Szívesen várjuk becses megrendeléseit és maradunk teljes tisztelettel

BERGER ÉS WIRTH
KŐ- ÉS KÖNYVNYOMDAI FESTÉKGYÁR

♦ LAKNER ARTUR:

♦ BORONGÓ
♦ ESTÉK

ZOKOGNI VÁGYOM...

- ♦ Simán pergett le a sok egyforma nap,
Nem vettem észre, hogy az idő halad.
Nem vettem észre bánatot, örömet,
Nem volt fájdalom, mely a szívemből jött.
Nem volt vidám napom, nem piroslott arcom,
Egyszerű volt utam, a nagy világharcon.
Elrepült ez mind most, mint egy szürke álom..
Zokogni vágyom.. Zokogni vágyom..

- ♦ Amíg egy reggel, arra ébredt lelkem, —
Hogy szeretek én is, hogy szeretnek engem.
Ujjongtam, daloltam, csak jó volt a kedvem,
Vigságot, kacagást, örömet kerestem.
Az én szívem is lángolt, az én szívem is égett,
Nem tudtam a bajról, élveztem a szépet!
Elrepült ez mind most, mint egy fényes álom..
Zokogni vágyom.. Zokogni vágyom..

- ♦ Eljött a tavaszfény. S amíg más kacagott,
Szomoruan láttam, hogy egyedül vagyok.
Eltűnt a sok szép kép, el a fényes álom,
Fázósan, borzongva állok a világon!
Oly egyedül vagyok.. S az élettől úgy félek!
Az örömnak éltem, most bánatnak élek...
Valami bus érzés tépi szívem fájón
Zokogni vágyom.. Zokogni vágyom..

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETÜÖNTÖDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

Admiral! Utolsó ujdonság!

*A legsikerültebb betüöntődei termék! Előkelő
metszése és formája miatt rendkívül hatásos!*

*Wilhelm Woellmer's betüöntődéje
és rézlénia gyára : Berlin SW 48*

A TYPOGRAPH-SZEDŐGÉP

birtokosainak, mint valamennyi körütekintő nyomdatulajdonosnak az az óhajtása, hogy nyomdájuk betüválasztéka a legtokéletesebb legyen. Eme kívánság kielégítésére szolgál a Typograph-szedőgép

518-FÉLE BETÜKÉSZLETE

mely ezen régen kipróbált szedőgép birtokosainak rendelkezésére készen áll. Ezen betükészlet 133-féle fraktur és 385-féle antiqua (beleértve 59-féle orosz, görög és arab betüt) betüből áll. Ezen választék folytonosan újabb vágásuakkal lesz kiegészítve és ez a magyarázata annak, hogy a Typograph-szedőgép minden világrészben fokozatosan terjed, mert a lehetőségig gazdag betüválaszték

A NYOMDÁSZ BÜSZKESÉGE

Magyarországi képviselő: ADLER J., Budapest, VI, Podmaniczky-utca 18. sz.
Budapesti képviselő: TANZER MIKSA, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám

A világ legrégebb, leghiresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest, IV. ker., Ferenc József-rakpart 27. szám. Telefon 37-58.

Alapítva 1818. évben. 11 gyár és 50 lera-
kat az egész világon.
Az 1899. és 1900. évi
párisi világkiállításon
versenykivülijury-
tag. Grand Prix: St.
Louis 1904, Lüttich
1905, Milano 1906 és
Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kő- és könyvnyomdai, könyv-
kötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany-
és ezüstoffestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok
öntése. Kencék. Preparált papirok könyomdák részére.

BÉLYEGZŐ-METSZÉS
GALVANOPLASZTIKA

ELSŐ

RÉZLÉNYIA-GYÁRTÁS
MECH. GÉPMŰHELY

MAGYAR BETÜÖNTÖDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 32. TELEFON 23-70

Folyton dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetű
könyv- és cimbetükből, valamint körzetek, rézlényiák és külön-
féle anyagokból. Egész nyomdai berendezések gyorsajtókkal
együtt, jutányos feltételek mellett, gyorsan foganatosítatnak.